

Гласило
Епархије нишке за
хришћанску просвету
и културу

Пета серија
Број 18
(4/2020)

Георгије Мандзаридис
ОБИТАВАЊЕ У ЦАРСТВУ
БОЖЈЕМ

Др Дарко Крстић
ЗАЧЕЋЕ И РОЂЕЊЕ

Архимандрит
Максим Констас
„А ЈА БИХ ЖЕЛЕО ДА УВЕК
МОГУ ТАКО ДА РИДАМ”

Свети Нектарије Егински
О ПОЗНАЊУ СЕБЕ

САДРЖАЈ

УВодно слово

- 1** Ивица Живковић
РЕЧ УРЕДНИКА

БОГОСЛОВЉЕ

- 2** Свети Јован Златоусти
НИ БРОД НИКАДА НЕ БИ
МОГАО БЕЗ КОРМИЛАРА
ПРЕЂИ ТАЛАСЕ МОРСKE
- 3** Георгије Мандзаридис
ОБИТАВАЊЕ У ЦАРСТВУ БОЖЈЕМ
- 6** Др Дарко Крстић
ЗАЧЕЋЕ И РОЂЕЊЕ
- 8** Свети Кирило Јерусалимски
ИЗ КАТИХЕЗЕ XII
О ПРЕСВЕТОЈ БОГОРОДИЦИ

- 10** Архимандрит Максим Констас
„А ЈА БИХ ЖЕЛЕО ДА УВЕК
МОГУ ТАКО ДА РИДАМ”
Изрека Аве Пимена о плачу
Матере Божје под крстом

- 13** Свети Нектарије Егински
О ПОЗНАЊУ СЕБЕ

ДУХОВНЕ ПОУКЕ

- 15** СВЕТИ НЕКТАРИЈЕ ПОУЧАВА
СТАРЦА ФИЛОТЕЈА ЗЕРВАКОСА
ЛЕКЦИЈИ О СМЕРЕЊУ
- 17** ПОЧНИТЕ ДА СЕ МОЛИТЕ БОГУ
Разговор са схи-архимандритом
Савом из Манастира Црковница

ЦРКВА И САВРЕМЕНИ СВЕТ

- 20** Петар Станојловић
АГРЕСИВНИ МЕДИЈИ ИЛИ
АГРЕСИЈА У МЕДИЈИМА
- 22** Лазар Павловић
МУЧЕНИШТВО И ПОХВАЛА
ХРИШЋАНСКЕ ЖРТВЕНЕ
ЉУБАВИ

ХРИШЋАНСКИ ЖИВОТ

- 24** Никола Јоцић
СВЕТОГОРСКЕ ПРЕЧИЦЕ
- 26** ПАТРИЈАРХ СРПСКИ У
ПОСЕТИ СВЕТИЊАМА
КУРШУМЛИЈЕ
- 28** Јеромонах Нектарије (Ђурић)
ЈЕР СМО УПРАВО МИ
ЊЕНА ДЕЦА
Беседа на Сабору
Покрова Пресвете Богородице
у Манастиру Ђунис

ИЗ ПРОШЛОСТИ

- 32** ПРОГЛАШЕЊЕ УЈЕДИЊЕЊА
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ
- 33** Протојереј Миодраг Павловић
ОБНОВА И ВАСПОСТАВЉАЊЕ
СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ
- 36** Протођакон Далибор Мидић
ПАНАГИЈА ПАТРИЈАРАХА
СРПСКИХ
- 38** Протођакон Далибор Мидић
БОГОМОЉАЧКИ ПОКРЕТ
У НИШУ
- 40** Милица Михајловић
МАНАСТИР СВЕТОГ
ОНУФРИЈА

КАТИХЕЗА

- 42** ВЕРОУЧИТЕЉ НА ЧЕЛУ
ШКОЛСКОГ ТИМА
Стефан Ранчић –
администратор Google-апартмана
ОШ „Мирослав Антић” у Нишу
- 44** ПРОЈЕКАТ СНИМАЊА И
ЕМИТОВАЊА ВЕРСКЕ
НАСТАВЕ У ЕПАРХИЈИ
НИШКОЈ
- 46** СА СРЕДЊОШКОЛЦИМА
„НА ДАЉИНУ”
Савети професорима
верске наставе
- 48** ПРИНЦИПИ ВЕРСКОГ
ОБРАЗОВАЊА МЛАДИХ
Служба за младе Православне
цркве у Америци

ВЕЧАН СПОМЕН

- 50** ВЕЧАН СПОМЕН

ИЗ СВЕТА КУЛТУРЕ

- 52** Исидора Секулић
НАШЕ „ПРЕЛАЗНО ВРЕМЕ”
- 54** Анастасија Циулкас
ИКОНЕ У ЗВУКУ
Сећање на „светог минималисту”
композитора Џона Тавенера

ЕПАРХИЈСКИ ЖИВОТ

- 56** ПРИКАЗИ
- 57** ИЗ ЛЕТОПИСА
ЕПАРХИЈЕ НИШКЕ
- 58** СЛУЖЕЊА
Епископа нишког г. Арсенија

Гласило
Епархије нишке
за хришћанску
просвету и културу

Излази са благословом
Његовог преосвештенства
Епископа нишког
господина Арсенија

Пета серија,
број 18 (4/2020)
Први број прве серије
објављен 1899. године
Излази четири пута годишње

Издавач:
Православна
епархија нишка

Адреса:
Епархија нишка,
Епископска 3, 18000 Ниш

E-mail:
glas@eparhija-niska.rs

ISSN 2560-3469

Уређивачки одбор:
протојереј Дејан Јовановић
јеромонах Нектарије (Ђурић)
протођакон Далибор Мидић
Лазар Павловић

Уредник:
Ивица Живковић

Лектура:
Милена Мишић Филиповић

Дизајн и компјутерска обрада:
Ђакон Милорад Милосављевић

Фотографије на корицама
Михајло Лазаревић

Штампа:
„Пергамент принт”, Ниш

Тираж:
1000 примерака

Глас Епархије нишке излази
уз помоћ Управе за сарадњу са
црквама и верским заједницама
Министарства правде Владе
Републике Србије.

РЕЧ УРЕДНИКА

Ивица
Живковић

Период кроз који сада пролазимо остаће забележен у историји као време прве пандемије која је задобила светске размере. У тренутку док припремамо овај број, у читавом свету очекује се нови талас ширења смртоносног вируса. Без обзира на прогнозе и тумачења, свеопшта криза јавног здравља већ помаже свакоме од нас да открије нешто ново о себи. Између осталог, постаје видљивије колико је велики значај људске речи. Више него икад раније схватамо шта значи одговорност јавног обраћања и начина на који те речи чујемо и прихватимо. Медији и друштвене мреже преплављени су најразличитијим људским страстима, које долазе до изражаја како код оних који говоре, тако и код оних који их слушају и тумаче њихова саопштења. Речи између нас нестају у понорима страха, надмености, неповерења и међусобне осуде. Ово је слика духовног стања нашег доба.

Управо ми, наша генерација православних хришћана, потребни смо свету – да посведочимо здравље и лепоту оног слова које извире из срца обраћеног Богу. Једини начин да се ико од нас издигне изнад немира и нечистоте говора који нас свакодневно заглашује, јесте да постане отворен и прозиран за Божју реч. Можда ће људски род заиста морати, како гласе поједина упозорења, да „научи да живи са вирусом”. Шта год будемо видели да се дешава, верујемо да иза свега стоје људском разуму недоступни тајанствени путеви Божјег промисла, који воде на добро свих нас и на спасење наших душа. У претходном двоброју *Глас Епархије нишке* понудио је својим читаоцима више садржаја о значају вековне православне вере за разумевање смисла човековог живота и здравља. У овом броју Епископ нишки, уредници часописа и његови сарадници доносе вам шири круг благословених животних тема, не да би скренули пажњу са актуелног питања очувања здравља, које све нас заокупљује и брине, већ како би наговорили дубину и богатство живота, који нас охрабрују да се држимо Божјих заповести и да неодступно стојимо на трагу Божјих оправдања. ■

Свети Јован Златоусти

НИ БРОД НИКАДА НЕ БИ МОГАО БЕЗ КОРМИЛАРА ПРЕЂИ ТАЛАСЕ МОРСКЕ

Шта би то било јадније и бесмисленије од оних који се подухватају говорити и тврдити да су битујуће ствари настале саме од себе, који одричу свако стваралаштво Божјега промисла? Јер како, реци ми, да има смисла сматрати да толике стихије, и толика уређеност постоји без неког Кормилара који свиме влада? Нити би брод икада могао без кормилара пређи таласе морске, нити војник учинити нешто храбро да није постављен запо-

ведник, нити се кућа подиже а да није присутан градитељ, а овај бесконачни свет, уређеност ових стихија може да се држи тек онако и како се деси, а да не постоји неко кадар да све то зауздава и све видљиве ствари држи својом мудрошћу и одмерава? Али што се прекомерно прсимо показати им оно што је, према пословици, и слепима очито? Па ипак, нећемо стати представљајући им догмате из Писма, и сваки труд чинећи да их ослободимо заблуде и поново вратимо истини. Јер ако још јесу заробљени за-

Јер како, реци ми, да има смисла сматрати да толике стихије, и толика уређеност постоји без неког Кормилара који свиме влада?

блудом, ипак су они нама истородни и доликује нам учинити старање много о њима и никада не клонути, него са бригом многим показати све што је до нас како би се они напокон вратили чистоме здрављу. Богу, наиме, ни до чега није тако стало као до спасења душе. Па и Павле вапије, говорећи: *Који хоће да се сви људи сјасу и дођу у љознање истине* (1 Тим. 2. 4), и опет, сâм Бог каже: *Нећу хитињем смрти ирешиника, као ишћо хоћу да се обрати и живи* (Јез. 18. 23; 33. 11). Због тога је и све ово стварање извео, и нас створио, не да погинемо, нити да нас пошаље на кажњавање, него да нас спасе, и ослободивши нас заблуде, дарује уживање Царства. Њега нам је, наиме, спремио, не сада, после постања, него и пре полагања темеља света, као што и сâм вели: *Ходишће блајословени Оца мојеја, наследити царство које вам је иприремљено од љостјања светиа* (Мт. 25. 34). И гле човекољубља Владичиног, како је и пре стварања и пре извођења човека, њему припремио небројена добра, показујући колико промисао чини о роду нашем, да хоће да се сви спасу.

Таквога, дакле, имајући Владику, тако човекољубивога, тако доброга, тако благога да бринемо и о своме спасењу и о спасењу браће наше. То ће нам, наиме, бити претпоставка спасења, када се не трудимо само о самима себи, него и када користимо ближњему и водимо га ка путу истине.

Из Делâ
Светјој Јована
Златоустјој,
том седми,
издање
Епархије
нишке 2013.
Одломак из
Беседе на
Постјање,
иере

Георгије Мандзаридис

ОБИТАВАЊЕ У ЦАРСТВУ БОЖЈЕМ

арство Божје није неко ограничено место постојања, већ начин постојања. Као што је и пакао начин постојања. Царство Божје означава заједницу са Богом. А пакао подразумева непостојање овакве заједнице. Ако

неко има осећај и ум, каже свештени Златоуст, живи већ у паклу ако нема заједницу са Богом. Будући да ово не узрокује бол, зато и постоји опасност од огња. Иначе, нормално би било да нас боли, не онда када се исправљамо, него када грешимо. Зато, и сукоб са Богом много је гори од пакла. Ми се, дакле, сада налазимо у тако мучној ситуацији: ако не би

постојао страх од пакла, не бисмо се лако определили да добро чинимо. Ако бисмо заволели Христа, као што треба да га волимо, разумели бисмо да је противречност наспрам онога кога љубимо гора од самог пакла. Зато, ако не љубимо, не схватамо величину тог пакла.

Христос је својим Крстом и Васкрсењем обновио твар. Апостол Павле пише: „Стога, ако је ко у Христу, нова је твар; старо прође, гле, све ново постаде” (2 Кор. 5. 17). Шта то значи да је све ново постало? Као што карактеристично пита Свети Симеон Нови Богослов, можда се променило небо и земља? Можда сунце, звезде, море или нека од видљивих ствари постаде тек тако нова? Засигурно не може нико да се убеди

у тако нешто. Обнова се тиче нас, хришћана: „...будући пак мртви, у живот устадосмо, пропадљиви у непропадљивост се променисмо; смртни а бесмртним се начинисмо; земаљски, а небески постадосмо; телесни и од тела рођени бејасмо а духовни постајемо, Светим Духом препорођени и наново створени”.

Живот будућег века, као живот вечности, не смешта се у неки животни размак, већ садржи и превазилази време. Само време постаје „место” сусрета са вечношћу. О овоме се тајанствено бо-

Из књиге:

Георгије Мандзаридис, *Глобализација и универзалност: сан или јава*, Београд, Службени гласник, 2011.

Фото:

www.pravoslavie.bg

Живот
будућег века,
као живот
вечности, не
смешта се у
неки животни
размак, већ
садржи и
превазилази
време. Само
време постаје
„место”
сусрета са
вечношћу.
О овоме се
тајанствено
богословствује
превасходно у
Божанственој
литургији.
Њоме се
благосиља
Царство Божје
„сада и увек
и у све векове
векова”.

гословствује превасходно у Божанственој литургији. Њоме се благосиља Царство Божје „сада и увек и у све векове векова”. Земаљска Црква сједињује се са Царством небеским. То „сада” из Царства небеског уноси се у Цркву. А оно „увек” Цркве постоји у Царству Божјем. У Светој литургији, верни се сједињује са вечношћу. А то сједињење нема психолошки, већ онтолошки карактер, зато што се остварује непосредним присуством личносног Бога.

Унутар таквих оквира схвата се и литургијско време, које чини могућим сећање „свега што се ради нас збило”, при чему се не подразумева само Крст, смрт и васкрсење Христово, већ и „други и славни долазак његов”. Време се отвара ка вечности и вечност се пројављује у временским тренуцима. Човек постаје грађанин Царства Божјег и причасник бескрајног живота, док истовремено живи у противречности овога света и пада под власт пропадљивости и смрти.

С друге стране, време које постаје „место” сусрета са вечношћу, може да се преиначи и у „место” њеног заборава и ишчезнућа. Може време и све што се дешава у њему и да обмањује човека тако да га овај сматра једино постојећим.

Садашњи живот није само припрема за очекивани живот будућег века, већ и учествовање у њему.

Садашњи живот није само припрема за очекивани живот будућег века, већ и учествовање у њему. Овде хришћани добијају дарове Светога Духа, благодаћу вере. Тамо ће их имати у њиховој истинској ипостаси, у њиховом правом постојању. Прелазак из садашњег века у будући, прелазак је са благодати „вере” у благодат „гледања”. Дисконтинуитет између створенога и нестворенога, временскога и вечнога, премोшћује се у људској природи Цркве. Време свакидашњег живота постаје у Цркви временска прилика, тј. шанса за учествовање у вечности. Зато се, између осталог, верни позива да живи у времену према устројству и заповестима вечности. Апостол Павле подстиче Тимотеја да се „хвата” за вечни живот на који га позива Бог (1 Тим. 6. 12), док сâм Христос карактерише заповест Божју као вечни живот (Јн 12. 50). Чувајући заповести Божје, верни се већ убраја међу житеље Царства небеског. То је и била првобитна намера стварања човека, а сам његов пад изазвао је очовечење Сина Божјег. Човекова телесна смрт јесте прелазак „из смрти у живот” (Јн 5. 4). Крај његовог живота представља, за њега, крај историје. А историја сваког човека или сваке људске генерације јесте једна минијатура исто-

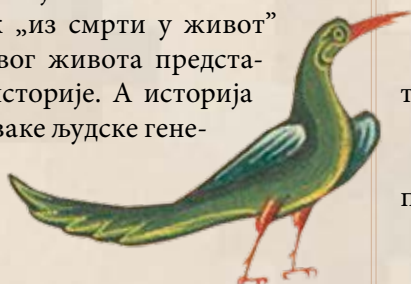
рије, исечак од целокупног човечанства. Као што се „икона Божја” налази у сваком човеку, али и у целом човечанству, тако се и Божје васпитавање примењује на сваког човека и на целокупно човечанство. Искушења, муке, ратови, катастрофе, појаве Христове и искушења антихристових, последњи су догађаји човечанства у његовој свеукупности, али и за сваког човека.

Сваки човек јесте покретач целокупног човечанства. А употпуњење човека као личности остварује се суштински када смести у себе целокупно човечанство, када проживи једносушност људског рода. Али то је „недостижно” за човека. Као што је и „неоствариво” да заволи свога непријатеља. Воља појединца (индивидуе) разбија људску природу. А без присутности Божје воље не може се успоставити јединство човечанства.

По мери чувања воље Божје и учествовања у животу у Христу, употпуњује се човек као личност. То употпуњење достиже се припремањем већ у овом веку, а коначно и дефинитивно у будућем. Тада ће верни постати једно, као Отац у Сину и Син у Оцу (Јн 17. 21-23). Тада ће живети једносушност људског рода. А живећи ту једносушност постаће истинске личности, по угледу на Свету Тројицу. Та чињеница унапред се припрема и живи се делимично током садашњег живота у Цркви, чувањем заповести које се исцрпљују у двострукој заповести о љубави.

Дубина човекове љубави ка Богу и ближњем одређује и дубину његовог савршенства као личности. На степену где кроз своју љубав према Богу држи заповести и „губи” себе ближњег ради, човек проналази истинског себе у личности ближњег. Кроз опраштање ближњем „у Христу”, у области личносног постојања, постаје истинска лич-

Овде хришћани добијају дарове Светога Духа, благодаћу вере. Тамо ће их имати у њиховој истинској ипостаси, у њиховом правом постојању.

ност, Христос по благодати. И док се налази под владавином трулежи и смрти, која цепа људску природу и представља неразумном некористољубиву љубав, као причасник и подражавалац Христовог живота, практикује чак и љубав према непријатељима. Тако се уистину објављује једносушност човечанства и по-

Дубина човекове љубави ка Богу и ближњем одређује и дубину његовог савршенства као личности.

тврђује се да заповест Божја јесте вечни живот, који се не боји смрти. Будући живот објављује се у историји кроз слике и параболе. Та сликовита и преносна објава не може се сама од себе описати. Пунија је стога њена мистична појава, кроз нестворену светлост, која и сама остаје неизрецива. Човек није способан да обухвати, или штавише да се изрази о небеским величинама (1 Кор. 12. 4; 2 Кор 2. 9). У коначној анализи, те величине и будући живот су величине и живот самога Бога. Оне су учествовање у животу Божјем и виђење његовог лица. Оне су пројава једносушности и славе његове, на нивоу тварног.

Управо се ту налази употпуњење хришћанског живота.

Хришћански живот има крајње динамичан карактер. То је живот непрекидног усавршавања и обожења. Благодат Божја, која се даје верном током садашњег живота кроз усиновљење у Христу, појавиће се у својој пуноћи када се појави Христос, који је истински живот верних (Кол. 3. 4). Хришћани су већ сад деца Божја, али није још дошло оно шта ће они бити. Знају наиме да, када се појави Христос, другим доласком, постаће једнаки њему, зато што ће га видети као што стварно јесте (1 Јн 3. 2). Постаће истинске личности, зато што ће видети Бога „лицем к лицу” (1 Кор. 13. 12).

Динамичан карактер хришћанског живота изражава се кроз очекивање будућег века. Хришћанин не чека пасивно, већ се креће ка њему, са жудњом и очекивањем. Чак и када умре, не предаје се фаталистички, већ, по речима стихире на Опелу, „хита” ка гробу не марећи за „светску сујету”.

Наравно, човек и у стању обожења не престаје да бива створење. Божји човек, иако превазилази свој „почетак”, не скончава никада у изједначењу са самим Богом. Постаје воспријемник пуноће божанства и „Бог по благодати, без истоветности по суштеству са њим”.

Свети Максим Исповедник карактерише то као вечно кретајуће мировање и мирну (постојану) истопокретљивост.

То је престанак непрекидног ширења и усавршавања, које Дух Божји нуди живим члановима Цркве.

Оно је истински живот, који постаје приступачан у садашњем животу, али се не оповргава нити ишчезава, попут њега. ■

На степену где кроз своју љубав према Богу држи заповести и „губи” себе ближњег ради, човек проналази истинског себе у личности ближњег.

Рајски Врћ,
Елена Мурариу

Др Дарко Крстић

ЗАЧЕЋЕ И РОЂЕЊЕ

У дане када се завршава лето и почиње јесен, када многи млади одлучују да се узму и свију своје породично гнездо, Црква је установила два празника која су тематски посвећена рађању деце – Зачеће Светог Јована Крститеља (6. октобар) и Рођење Пресвете Богородице или Мала Госпојина (21. септембар). Наравно, деца чије зачеће и рођење прослављамо нису обична деца: реч је о највећем међу рођенима од жена (упореди Мт. 11. 11) и о мајци Бога Логоса. Међутим, психолошки ефекат установљења наведених празника баш у време када се млади парови традиционално узимају је такав да новопеченим младенцима сугерише значај рађања деце као комплетирања брачног и породичног живота. То је нарочито актуелно у данашње време, када постоје брачни парови који свесно изабирају да неко време проведу без деце.

Прича о зачећу Светог Јована Крститеља се налази на самом почетку Јеванђеља по Луки. С обзиром да је Свети Јован Христов Крститељ и Претеча, логично је било да јеванђелиста Лука причу о зачећу и рођењу Претече стави испред приче о Христовом зачећу и рађању. Тако је Лука изабрао да зачеће Светог Јована Крститеља буде први текст у његовом Јеванђељу.

Позната је редакторска улога јеванђелисте Луке у састављању текста Јеванђеља. У чувеном прологу (Лк. 1. 1–4), јеванђелиста Лука наводи како су многи покушали да преуреде (гр. ἀνατάξασθαι) наратив о догађајима везаним за Христов живот и проповед. На то јеванђелиста Лука жели да да своју верзију догађаја и та верзија, као што је већ речено, почиње управо зачећем Светог Јована Крститеља. Очигледно је за Луку ово прича од изузетног значаја, чим је стављена на почетак Јеванђеља. Није случајно да је прва појава глагола „благовестити, јеванђелизовати“ управо на месту где арханђел Гаврило благовести Захарији рођење сина (Лк. 1. 19).

Прича о зачећу Светог Јована Крститеља почиње причом о његовим остарелим родитељима, свештеником Захаријем и мајком Јелисаветом. Обоје беху праведни и поштоваху све Божије заповести, али због Јелисаветине стерилности нису имали деце и већ су били поодмаклих година (Лк. 1. 18). Као и сваком пару који не може да има деце, то им је било тешко бремене и зато се Захарија усрдно молио Богу да им подари потомка (упореди Лк. 1. 13). И једном приликом, после много година бездетности, јави се благовесник анђеоло Гаврило да Захарији објави радосну вест да ће Јелисавета коначно да роди дечака по имену Јован (Лк. 1. 13).

Име је јеврејског порекла (Јо-ханан) и има значење „Бог је радост“. Због ове етимологије имена Јован, одмах затим Гаврило пророкује Захарији: „И биће ти радост (χαρά) и весеље, и многи ће се обрадовати (χαρήσονται) рођењу његову“ (Лк. 1. 14). Ово је реченица која треба да се односи на рођење сваког детета: долазак детета на свет је чин неописиве радости, не само за родитеље, већ и за мноштво људи око њих (њихови родитељи, пријатељи, рођаци...). Ово је потребно да се нагласи у данашње време, када се све више на дете гледа као на баласт и обавезу, нарочито у време кризе и економске несигурности, као што је наша стварност.

Захаријина реакција на објаву арханђела Гаврила била је збуњеност и неверица: „По чему ћу то знати?“ (Лк. 1. 18) Његово незнање и неверовање долази од чињенице да су и он и Јелисавета у годинама.

Рођење детета старим родитељима, као и давање имена детету које асоцира на ра-

...долазак детета на свет је чин неописиве радости, не само за родитеље, већ и за мноштво људи око њих (њихови родитељи, пријатељи, рођаци...). Ово је потребно да се нагласи у данашње време, када се све више на дете гледа као на баласт и обавезу, нарочито у време кризе и економске несигурности, као што је наша стварност.

Аутор је доктор богословских наука и професор верске наставе у Гимназији „Бора Станковић“ у Нишу.

дост, упућује на старозаветни узор јеванђелисти Луки при опису зачећа Светог Јована. То је прича о рођењу Исака од остарелих Аврама и Саре, којима Бог каже: „Заиста, Сара жена твоја родиће ти сина, и наденућеш му име Исак” (Пост. 17. 19). Етимологија имена Исак (на јеврејском *Yits'chaq*) је изведена од глагола *tsachaq*, што значи смејати се, бити радостан. Исто може да се каже и за предање о о рођењу Пресвете Богородице: и она је рођена од остарелих родитеља, Јоакима и Ане, и била је радост својим родитељима.

Реакција свештеника Захарије на благовест о рођењу детета била је неверица и чуђење, слична Сариној реакцији на вест о рођењу Исака, која беше смех (Пост. 18. 12). И код Захарије и код Саре преовладава људска реакција на вест о рођењу детета после деценија стерилитета; људи се навикну на бездетност и та навика је тако јака да доводи у питање чак и Божију интервенцију. Док је Бог Сару само прекорио за неверицу, свештеник Захарија је кажњен одузимањем говора (Лк. 1. 20),

чиме је онемогућена његова свештеничка служба.

...причом о зачећу

Светог Јована

Крститеља

јеванђелиста

Лука као да се

обраћа људима

свих генерација

поруком да

је чин зачећа

првог детета

тренутак спознаје

човека/жене као

родитеља.

После повратка кући, „заче (*συνέλαβεν*) Јелисавета жена његова” (Лк. 1. 24). Глагол *συνλαμβάνω* се користи још од Хипократа као технички термин за зачеће код жене, вероватно имајући у виду спајање мушког семена са женском полном ћелијом (основно значење глагола *συνλαμβάνω* је „скупити, узети заједно”). Као такав, сигурно је био познат јеванђелисти Луки,

који је по занимању био лекар. Међутим, глагол *συνλαμβάνω* у грчком језику има још једно јасно значење – познати, схватити. Као да јеванђелиста намерно користи глагол са више значења да би илустровао разлику између Захарије, који не зна како ће се догодити рођење, и његове жене Јелисавете која је, зачевши, разумела и схватила шта ће се десити.

На овом месту, причом о зачећу Светог Јована Крститеља јеванђелиста Лука као да се обраћа људима свих генерација поруком да је чин зачећа првог детета тренутак спознаје човека/жене као родитеља. То је прекретница у

људском животу, када човек/жена схвата да ће постати родитељ, када схвата и спознаје да се дешава нешто много више од биолошког

продужетка људске врсте.

Тада човек/жена схвата да је од свих људи на овом свету Бог изабрао баш њега/њу да се стара и брине о одгајању једног маленог и беспомоћног људског бића. Тада човек/жена схвата своју одговорност пред Богом и пред дететом да постане добар родитељ.

Ова нас прича такође учи о важности и светости људског живота још од самог момента зачећа и боравка у мајчиној утроби. То је битна порука нашем времену масовног чедоморства и убистава небројене деце у мајчинској утроби. Нарочито је код Срба ова пошаст узела маха, и то у време када је, због нездравих услова живота и контаминираних околине, све већи број брачних парова који не могу да имају деце. Уместо да дете доживе као радост и да спознају величанственост родитељства, парови – намерно кажем парови, а не само жене, јер су мушкарци исто толико одговорни – који се одлучују на чедоморство, дете доживљавају као оптерећење и обавезу које се треба што пре лишити. Оправдање за овакав акт налазе у тумачењу да дете није људско биће од зачећа, већ се арбитарно узимају разне хронологије у трудноћи када ембрион тобоже постаје људско биће.

У прве дане јесени, када слаavimo празнике зачећа (Светог Јована) и рођења (Пресвете Богородице), нека нам они буду подсетници не само свештене историје спасења, већ и спознаје велике тајне родитељства.

То је прекретница у људском животу, када човек/жена схвата да ће постати родитељ, када схвата и спознаје да се дешава нешто много више од биолошког продужетка људске врсте.

Свети Кирило Јерусалимски

ИЗ КАТИХЕЗЕ XII О ПРЕСВЕТОЈ БОГОРОДИЦИ

угају нам се Јелини и Јудејци и кажу да је било немогуће да се Христос роди од девојке. Но Јелинима ћемо затворити уста на основу њихових митова. Ви који говорите да се бацано камење претвара у људе, како тврдите да је немогуће да девојка роди? Ви који испредате бајке да се ћерка из главе родила, како

Из књиге:
Свети Кирило
Јерусалимски,
Катихезе и
остала дела,
превео са грчког
изворника
јеромонах др
Амфилохије
(Радовић),
Никшић,
Манастир
Острог,
2009.

кажете да је немогуће да се родио Син из девичанске утробе? Који говорите лажно да се из бедара нашега Зевса зачео Дионис, како одбацујете наше истинито? Знам да говорим недостојно садашњег слушања, али да би ти могао да у погодно време изобличиш Јелине, ово, које говори против њих, навели смо из њихових митова.

А онима из обрезања овако одговори: упитај, шта је теже: неплодна старица, која је изгубила уобичајено код жена, да се породи, или млада девојка да роди? Сара је била неплодна и по престанку уобичајеног код жена, родила је против природе. Према томе, против природе је: и неплодна да роди и девојка да роди. Зато или обадвоје одбаци, или обадвоје прихвати. Јер исти је Бог који је и ово учинио и оно устројио. Нећеш се ваљда усудити да тврдиш, да је оно Богу могуће, а ово немогуће.

С друге стране, по ком природном закону може рука човекова да једног часа добије други вид, па онда опет да се врати у првобитно стање? Како је, дакле, Мојсијева рука постала бела као снег, па онда опет постала као пре што је била? Рећи ћеш, Бог је про-

менио. Онде је Бог својом вољом могао, а зар овде својом вољом не може? Уз то, оно чудо је било само за Египћане, а ово чудо је подарено целој васељени. О Јудејци, шта је теже, девојка да роди или штап да се претвори у животињу? Ви верујете да је прави Мојсијев штап, поставши змијолик, уплашио онога који га је бацио, тако да је он који је раније имао штап, побегао од њега као од змије. И заиста је био змија. Побегао је не стога што се бојао онога што је имао, него што га је уплашило његово претварање. Штап је имао зубе и змијске очи. И тако, на штапу изничу очи које гледају, а из девичанске утробе не може се родити дете вољом Божјом?

Прећутаћу да је штап Аронов за једну ноћ дао оно што друго дрвеће даје после више година. Ко не зна да штап који изгуби кору, макар га међу реке посадиш, неће никад пролистати? Но будући да Бог не следи природу дрвећа, него је Творац природе, бесплодни и суви и ољуштени штап процвета и израсте и донесе орахов плод! Онај, дакле, који је штапу подарио натприродни плод ради Првосвештеника праслике, зар да не подари девојци да роди, ради правог Првосвештеника?

Убедљиви су овде набројани разлози. Међутим, Јудејци се и даље противе и неће да прихвате речи о штапу, ако им се не докаже сличним натприродним чудесним рођењима. Зато им постави овакво питање: Од кога се Ева у почетку родила? Која мајка је зачела њу безматерну? Писмо каже да је она постала од Адамовог ребра. Значи, Ева се може родити од мушкарчевог ребра без мајке, а из девичанске утробе се не може без мужа дете родити?

Тако је женски род дуговао мушкарцима благодат. Јер се Ева родила од Адама, и то не од мајке зачета, него као рођена само од мужа. Али Марија је вратила дуг благодати, тиме

Сара је била неплодна и по престанку уобичајеног код жена, родила је против природе. Према томе, против природе је: и неплодна да роди и девојка да роди. Зато или обадвоје одбаци, или обадвоје прихвати. Јер исти је Бог који је и ово учинио и оно устројио. Нећеш се ваљда усудити да тврдиш, да је оно Богу могуће, а ово немогуће.

што је пречисто родила, не од мужа, него из себе саме, од Духа Светога, силом Божјом.

Узмимо још и више од овога: Рађање тела од тела, иако је чудесно, ипак је могуће. Но још је чудесније да прах земаљски постане човек. Да смешано благо поприми облике очију и светлост вида, то је још чудније. Чудесно је то што од једнообразне земље настаје и тврдоћа костију и нежност плућа и друга различита својства органа тела. Чудесно је и то што оживљени прах обилази васељену, сам се крећући и дела устројавајући. И то је чудесно да прах учи и говори и гради и царује! О, веома неуки Јудејци, откуда Адам настаде? Зар није Бог онај који, узевши прах од земље, створи овог чудесног створа? И како, прах се преображава у око, а Дјева Сина не рађа? Оно што је посебно немогуће – бива, зар оно што им је доступно, то да се не догоди?

На ово се подсећајмо, браћо. Служимо се свим одбрамбеним средствима. Не допуштајмо схватања јеретика који уче да је долазак био привидан. Одбацујмо и оне који кажу да је рођење Спаситеља било од мужа и жене, који су се усудили да тврде како је оно било од Јосифа и Марије, због на-
писаног: *и узе жену своју*. Али сетимо се Ја-

кова који пре него што је узео Рахилу каже Лавану: *Дај ми жену моју*. Јер као што је она пре брачног стања само обећањем названа да је Јаковљева жена, тако и Марија тиме што је заручена, назвала се жена Јосифова. Обрати пажњу на прецизност Еванђеља које каже: *А шестога месеца би послан од Бога анђео Гаврило у град јалилејски, звану Назарет, ка девојци зарученој мужу, коме је име Јосиф, и тако даље.* ■

О, веома неуки Јудејци, откуда Адам настаде? Зар није Бог онај који, узевши прах од земље, створи овог чудесног створа?

И како, прах се преображава у око, а Дјева Сина не рађа?

Оно што је посебно немогуће – бива, зар оно што им је доступно, то да се не догоди?

Архимандрит
Максим Констас

„А ЈА БИХ ЖЕЛЕО ДА УВЕК МОГУ ТАКО ДА РИДАМ”

Изрека аве Пимена о плачу
Матере Божје под крстом

Академско интересовање за историју поштовања Богородице налази се последњих неколико деценија у снажном порасту. Иако је секундарна литература једнако разноврсна колико и обимна, доста пажње је усмерено на велики корпус текстова и представа Маријиног плача приликом Христовог страдања и смрти на крсту – догађаја који је од средишњег значаја за хришћанско богословље и богослужбено предање.

Извор:
Fr. Maximos Constas,
„I Wish I Could Always
Weep Like That: Abba
Poemen and Mary
at the Cross:
On the Origins of Byzantine
Devotion to the Mother of
God”. Forthcoming in Niki
Tsironis, ed., Lament as
Performance in Byzantium
(London and New York:
Routledge)
Са енглеског превео:
Драгољуб Гарић
Фото: www.hchc.edu

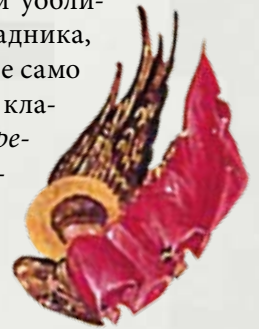

До првог процвата овог предања је дошло у средњевизантијском периоду (отприлике 843–1024), када се та врста побожности јавља као средишња компонента православног одговора на иконоборство. Више пажње Богородичиној патњи у време страдања приметно је у једном броју тадашњих текстова посвећених Богородици, укључујући Житије Пресвете Дјеве Елифанија монаха (настало између 783. и 813. године), беседе Георгија Никомидијског из 9. века (столовао је након 860. године), Житије Пресвете Дјеве Симеона Метафраста, такође из 9. века, Јована Геометриса (отприлике 935/40–1000), и једно које је погрешно приписивано Максиму Исповеднику. Ранији векови, поређења ради, показују много мање интересовања за осећајне облике побожности посвећене Богородици, а Дјева је уопштено представљана као високо стилизована фигура, одвојена од осећања, лишена сваке сентименталности, имајући више улогу елемента догматског учења (израз „Богородица” са Ефеског сабора) него саосећајне, ожалошћене мајке. Као што је познато, поетска дела Романа Мелода, химнографа из 6. века, представљају одступање од овог правила, наговештавајући развој лирике каснијих периода. Овај рад се, у сврху доприноса савременом проучавању историје византијског поштовања Богородице, бави једним фасцинантним одељком из *Ошачника* или *Изрека њусићњских ошача*. Конкретну изреку приметили су стручњаци за књижевност раног египатског монаштва,

али је начелно промакла пажњи научника заинтересованих за историју богослужбеног поштовања Богородице у патристичком и византијском периоду. Изрека се приписује ави Пимену, пустињском оцу чија дела су била општепозната од позног четвртог отприлике до половине петог века, а односи се на виђење Богородице под крстом.

Ова изрека вредна је пажње из неколико разлога. Најпре, начелно је прихваћено да *Изреке ошача* као целина срачунато избе-

Ранији векови,
поређења ради,
показују много
мање интересовања
за осећајне облике
побожности
посвећене
Богородици, а
Дјева је уопштено
представљана као
високо стилизована
фигура, одвојена
од осећања,
лишена сваке
сентименталности,
имајући више
улогу елемента
догматског учења
(израз „Богородица”
са Ефеског сабора)
него саосећајне,
ожалошћене мајке.

Оно што је касније постало познато као Отачник, испрва је осмишљено и уобличено од стране Пимена и његових сарадника, којима је пошло за руком да образују не само нову књижевну врсту, већ и једно од класичних дела монашке духовности, *Изреке пустињских отаца* (често помињане као „Азбучни отачник“). У питању је збирка са више од хиљаду изрека или кратких прича, у којима су забележене речи и дела сто тридесеторице угледних монаха, испосника, отшелника, распоређених по азбучном редоследу њихових имена.

Богородице појављује. Нажалост, историјске и социолошке студије *Изрека* углавном занемарују екстатичка, визионарска и натприродна искуства описана у делу, иако су она очигледно била важна самим пустињским оцима, као нешто за њих природно и очекивано. Коначно, такође је вредно помена то што Пименова изрека, мимо било које дидактичке сврхе коју је могла имати, пре свега открива једно дубоко лично искуство. Овакве представе су релативно ретке у *Изрекама*, а и када се појављују, оне одржавају снажну невољност да се говори о екстатичким искуствима или виђењима.

Сама изрека гласи овако:

Ава Исак је рекао: „Седео сам једнога дана са авом Пименом и видео сам га у екстази. А пошто сам имао велику слободу да говорим са њим, поклоних му се и замолих га, рекавши: ‘Реци ми где си био’. принуђен да одговори, он је рекао: ‘Моја

гавају помињање Богородице. Пименова изрека, очигледно, ставља такво уверење под знак питања. Она не пружа само један од најранијих примера нечега што би се сасвим оправдано могло назвати осећајном побожношћу посвећеном Богородици, већ истовремено представља рану представу Марије као примера монашке врлине, тим више што Пимен жели да Маријино оплакивање под крстом претвори у начин живота. Затим, Пимен се, када види Пресвету Богородицу, налази у стању екстазе, што нам говори нешто важно о опитном (искуственом) контексту у којем се рано поштовање

мисао била је тамо са Пресветом Маријом, Мајком Божјом, где је стајала и ридала под крстом Спаситељевим. А ја бих желео да увек могу тако да ридам.’”

Ава Пимен (око 340–450) је с правом препознат као један од највећих отаца египатске пустиње, прозван „јунаком *Изрека*”. Као веома тражени духовни вођа и учитељ, он је најчешће цитирани отац у *Изрекама*, превазилазећи чак и Антонија Великог. Свеукупно је до данас сачувано више од двеста Пименових изрека. Упркос обимности овог материјала, мало је познато о његовом животу – али смо прилично добро обавештени о његовој мисли и активностима као монаха и духовног учитеља. Страдања и расејања у Египту тог доба створила су потребу за сабирањем и записивањем прича и изрека ранијих пустињских монаха. Оно што је касније постало познато као *Отачник*, испрва је осмишљено и уобличено од стране Пимена и његових сарадника, којима је пошло за руком да образују не само нову књижевну врсту, већ и једно од класичних дела монашке духовности, *Изреке њустинских отаца* (често помињане као *Азбучни отачник*). У питању је збирка са више од хиљаду изрека или кратких прича, у којима су забележене речи и дела сто тридесеторице угледних монаха, испосника, отшелника, распоређених по азбучном редоследу њихових имена. Готово четвртину изрека у овој азбучној збирци чине изреке и приче о Пимену,

који је очигледно најистакнутија личност целокупног дела. Ова чињеница, заједно са кључном улогом коју је његова „школа” одиграла у сабирању *Изрека*, чине мало вероватном могућност да изреке које су њему приписане, садрже идеје или праксе које су биле неуобичајене, насумичне или неправославне. Управо супротно, оне би требало да изражавају оно што се у предању сматра канонским, и да нам пруже, као у случају изреке којом се бавимо, драгоцену увид у свет поштовања Богородице, који иначе није добро посведочен.

Свет *Изрека* је, иако начелно наглашава практичније аспекте аскетског живота, испуњен екстатичким визијама и натприродним појавама. Ове појаве су нам познате из дела тог времена попут *Живота Антонијевог* и *Живота Пахомијевог*, која су такође поминута у *Изрекама*. Ако је Пименово екстатичко искуство Богородице крај крста било резултат молитвеног и созерцатељног осврта на сцену распињања описану у Јеванђељу, не изне-

нађује да су његове мисли усредсређене на овакав тренутак, јер је монаштво по дефиницији било пут крста, самопорицања и саможртвовања, а и Христос је заповедио својим ученицима да свакодневно носе свој крст (Лк 9. 23). Пименова пажња, ипак, није била усмерена на Христа или на крст, већ радије на уплакану Богородицу, „где стоји под крстом” (цитат наћи у Јн 19. 25). Надахнута Блаженствима – која објављују да су блажени „који плачу” и обећавају да ће такви бити утешени – врлина туге (жаљења) и плача (πένθος) била је у сржи пустињске духовности. Према Пименовим речима: „Плач је пут који нам је пренет од стране Писма и отаца; заиста нема другог пута осим овог.” Пимен

је у *Изрекама* представљен као велики заступник плача. Ова тема се не везује искључиво за њега, иако се готово половина изрека у којима

се говори о овој врлини приписује њему. Стога је природно да он буде усмерен на слику Богородице која рида.

У Пименовом снажном искуству екстазе, које га је довело у присуство Мајке Божје на Голготи, њено ридање је на њега оставило највећи утисак: „Желео бих да могу увек тако да ридам.” Иако очигледно под утицајем новозаветних стихова, његов доживљај текста је такође уобличен његовом личном побожношћу. Нигде се у Јеванђељу не помиње да је Марија „ридала”, нити се било где у описима страдања описује њена осећајна реакција. Ридање које је Пимен видео и толико ценио код Марије делом је плод његовог личног созерцања светог текста, извирући из осећаја блискости који је развио са Мајком Божјом у годинама проведеним у њеном присуству. Својим тумачењем светог текста које је у њему надахнуло жељу да опонаша Маријино ридање поред крста, Пимен није једноставно изабрао одељак којим би илустровао своју намеру, већ је ушао у свет текста и дозволио том свету да уђе у њега.

Плач је „пут Писма”, а Пимен је пронашао тај пут у осећајном поистовећењу са Богородицом, која је за њега постала архетип преображујуће туге и страдања. Страдати са њом, или као она, значило је приближити се Христу који је предмет њене туге и тако имати удела у благослови-ма и даровима његове мајке. Пименово поистовећивање са Мајком Божјом догодило се кроз снажно искуство, описано као стање „екстазе”, што би у овом случају можда најбоље било схватити као појачање молитвене усредсређености на Писмо. Такво искуство производи дубоку везу између Бога и онога који излази из себе у подвигу унутрашњег преображаја. Управо је кроз своје поистовећење са Мајком Божјом Пимен био у могућности да изађе из обичног у духовни свет, пошто је она постала његова посредница и заступница, живи праг ка вечном животу Божјем.

Нигде се у Јеванђељу не помиње да је Марија „ридала”, нити се било где у описима страдања описује њена осећајна реакција. Ридање које је Пимен видео и толико ценио код Марије делом је плод његовог личног созерцања светог текста, извирући из осећаја блискости који је развио са Мајком Божјом у годинама проведеним у њеном присуству.

Свети Нектарије Егински

О ПОЗНАЊУ СЕБЕ

Аубоко познање себе је човекова најпреча обавеза. Као морално словесно биће, створено да буде слободно и религиозно, заиста велике вредности, упућен је да постане подобан Богу – јер по слици Божјој је створен – да заједничари и учествује у божанској доброти и блаженству. Но, да би то и постао,

Онај који не познаје себе, не познаје ни Бога, а онај који не познаје Бога, тај у потпуности не познаје истину и природу ствари. То је разлог што путем свога живота ходи као путник који се изгубио у пустињи.

ни Бога, а онај који не познаје Бога, тај у потпуности не познаје истину и природу ствари. То је разлог што путем свога живота ходи као путник који се изгубио у пустињи. Човек који не познаје себе надима се, чини што не ваља и не поштује Бога. Умишља да је нешто велико, иако је ништаван, и преуноси се, иако је последњи од свих.

божанско, дакле, подобје, добар и блажен, и да би могао заједничити са Богом, дужан је, пре свега, да спозна себе самога. Без познања себе, он лута унутар сопствених помисли, разноврсним страстима, нагонским жељама мучен, занима се многим и узалудним, не води нормалан, већ неуредан живот, у све се петљајући, грешећи у свему. Блуди на путу свога живота, поклекнувши на сваком своме кораку, погрбе, пада и пропада. Сам он свакога дана себе напaja тугом и горчином, испуњава срце своје ужасом и, уопште, живи животом неподношљивим.

Онај који не познаје себе, не познаје

Не знајући, такорећи, ништа, умишља да све зна. Преуноси се у своме незнању, а када говори, открива своје безумље. Онај који не познаје себе вазда греша према Богу, те се тако још више удаљава од њега, јер не познаје природу ствари, те какве су оне уистину саме по себи. Немоћан је да процени и да разлучи небитно од драгоценог, вредно од безвредног, часно од нечасног. На тај начин пропада, троши се око испразног и ништавног, не бринући и будући равнодушан према ономе што је вечно и битно. У човеку је урођена могућност да

позна себе са-мо-га,

Са грчког превео протојереј Дејан Јовановић

Човек који не познаје себе надима се, чини што не ваља и не поштује Бога.

Умишља да је нешто велико, иако је ништаван, и преуноси се, иако је последњи од свих. Не знајући, такорећи, ништа, умишља да све зна.

будући да је рођен као биће умно и морално слободно, оно које има слободну вољу и могућност да сазнаје (да разлучи добро од зла). Створивши га по слици својој, Бог је човека створио да би човек могао да трага за њим, да га позна, да га заволи и да му се приближи. Ове моралне силе, богато дароване од Бога, представљају нарочито човеково обележје, и дубоко у њему се осећа потреба да им следи, јер их препознаје као један морални закон. Но, да би човек познао Бога, неопходно је најпре да ваљано позна себе, јер онај који ваљано

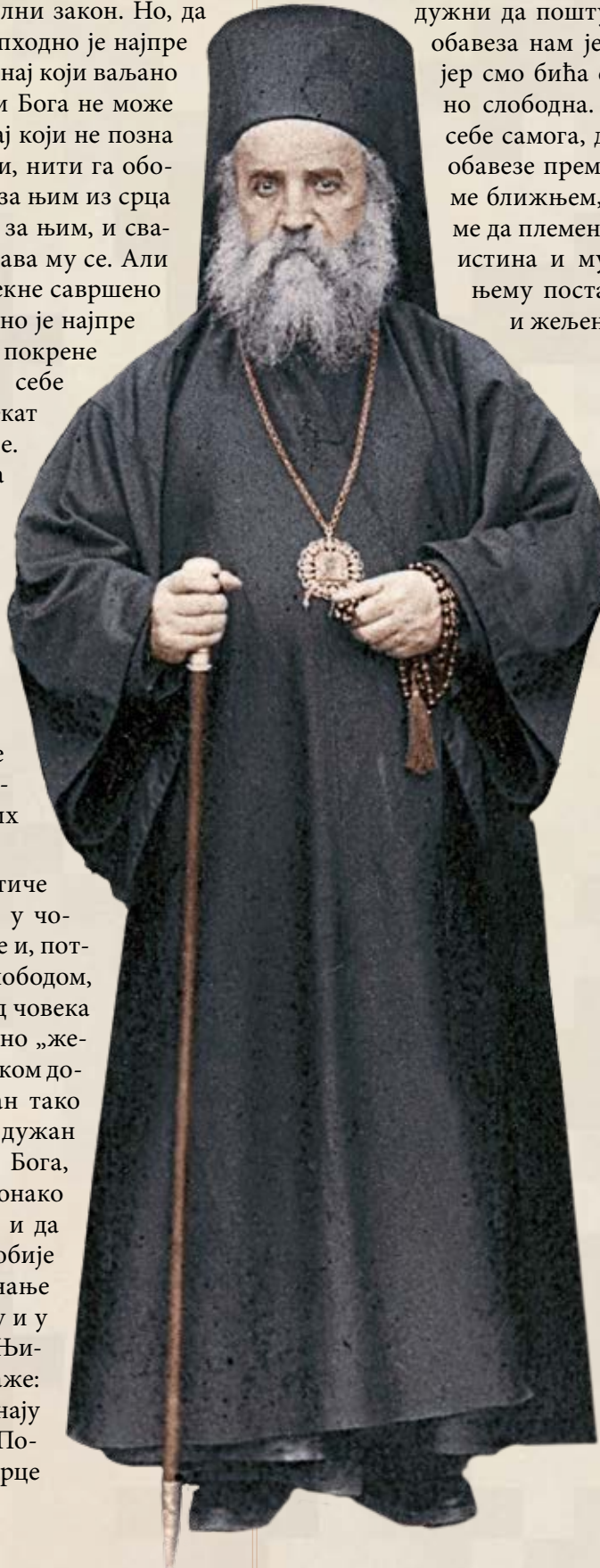
не спозна себе, ни Бога не може познати. Зато, онај који не позна Бога, нити га воли, нити га обожава, нити чезне за њим из срца свога, нити трага за њим, и свакако, не приближава му се. Али да би могао да стекне савршено познање, неопходно је најпре да пожели и да се покрене на испит самога себе и да постане објекат истраживања себе. Без жеље се ништа од онога што је неопходно не може постићи, потпуно непознавање свега ће загосподарити. Без жеље, моралне силе остају неделатне и не могу донети познање ономе ко их поседује.

Жеља оделотворује и истиче моралне силе. Сила жеље у човеку превазилази препреке и, потпомогнута разумом и слободом, постиже успех у свему. Код човека који дела опитно и слободно „желим” значи „могу”. Божанском добротоу постављен на један тако узвишен положај, човек је дужан да жели да позна себе и Бога, да разуме природу бића онако каква је она сама по себи и да на тај начин достигне подобје Божје. Они који имају познање о самима себи, хваљени су и у Причама Соломоновим. Њихов писац, Соломон, каже: „Мудри су они који познају себе саме” (Приче 13. 10). „Познај себе и ходи куда те срце твоје води” (Проп. 11. 9).

Неопходности познања себе уче нас и вера и философија. Талес из Милета је као почетак сваке врлине одредио оно „Спознај себе”, а Делфско пророчиште га је сматрало „најпречим и најбитнијим у истинској науци”. Јасно је, дакле, да је дубоко познање нас самих уистину начело сваке врлине. Ако нам је, дакле, познање себе, као божански закон наложено разумом,

ако је урезано у нашем уму, онда смо дужни да поштујемо овај закон и обавеза нам је да га се држимо, јер смо бића словесно и морално слободна. Онај који познаје себе самога, добро разуме своје обавезе према себи, према својем ближњем, према Богу. Разуме да племенитост, праведност, истина и мудрост треба да у њему постану једина вољена и жељена добра.

Код човека који дела опитно и слободно „желим” значи „могу”. Божанском добротоу постављен на један тако узвишен положај, човек је дужан да жели да позна себе и Бога, да разуме природу бића онако каква је она сама по себи и да на тај начин достигне подобје Божје.

СВЕТИ НЕКТАРИЈЕ ПОУЧАВА СТАРЦА ФИЛОТЕЈА ЗЕРВАКОСА ЛЕКЦИЈИ О СМИРЕЊУ

Део из аутобиографије старца Филотеја
Зервакоса о последњем сусрету који је
имао са својим духовним оцем,
Светим Нектаријем Егинским

матрао сам својом обавезом и дужношћу да видим свога духовног оца, Светог Нектарија, пре него што се вратим у свети манастир где сам се предао покајању (у Паросу). Стога сам отишао да га видим у Ризаријској богословији. Међутим, дознао сам да је дао оставку на ту дужност и да сада живи у

Ја, ученик,
показао сам
своју крајњу
гордост, док
је мој учитељ
и духовни
отац показао
своје крајње
и потпуно
смирење! Остао
сам без речи и
пао на колена,
са сузама га
молећи да
ми опрости
моју гордост
и ружно
понашање.

Егини, тако да сам отишао у Егину. Било је то у августу и сунце је жестоко сијало када сам стигао до манастира, око један сат после поднева. Био сам близу капије када сам угледао једног старца са белом брадом, отрцаном мантијом коју је придржавао појас и сламнатим шеширом што му је заклањао главу од сунца. Копао је пијуком, пунећи малу кошару земљом и носећи ту земљу десетинама метара унаоколо како би поравњавао манастирско двориште. Помислио сам да је то неко од манастирских радника коме су дали стару мантију да не замаже своју одећу, или да је неки временш-ни искушеник из манастира.

Пришавши старцу, поздравио сам га и питао:

„Старче, да ли је ту владика?”

„Ту је”, казао ми је.

„Унутра?”, питао сам. „У манастиру?”

„Да”, рече старец, „он је унутра”.

„Добро, иди и кажи му да је једно његово духовно дете овде, један ђакон, који жели да га види.”

„Нека је благословено”, одговорио је понизно и, спуштајући пијук, одвео ме у једну нову собу, недалеко од манастирског улаза. Рекао ми је: „Сачекај овде и отићи ћу да му кажем да дође.”

Није ни пет минута прошло, када – о, каквог изненађења, каквог неизмерног смирења! Изненађен и шокиран, видео сам да је човек за кога сам мислио да је радник, слуга или сељак, коме сам се ја обратио грубо и издавао му наређења, био владика лично! Нисам схватио ни да је то био час поподневног одмора, када сви спавају!

Није требало да му кажем да било шта уради,

Извор:

www.johnsanidopoulos.com/2009/11/saint-nektarios-teaches-elder.html

Са енглеског превео: И. Ж.

Фото: apantaortodoxias.blogspot.com

О. Стаматис Склирис,
Свети Нектарије са својом
духовном децом

већ је требало да, уместо тога, стрпљиво сачекам време вечерње службе. Не, ја ученик показао сам своју крајњу гордост, док је мој учитељ и духовни отац показао своје крајње и потпуно смирење! Остао сам без речи и пао на колена, са сузама га молећи да ми опрости моју гордост и ружно понашање. Наравно, он ми је, будући незлобив, кротак и смирен у срцу, опростио. Ми смо сели и он је почео да ме поучава, као што је то увек чинио, путу Господњем.

„Оче”, питао сам, „како ја могу да се ослободим ове богомрске гордости?”

**Ако желиш да се
ослободиш и греха
гордости, матере
и узрока сваког
греха и зла, бићеш
ослобођен кроз
смирење.**

Са љубављу и смирењем (тим двома великим врлинама које му је Бог даровао), одговорио је: „Моје драго духовно дете у Господу, наши свети оци рекли су нам да се сваки грех, био он велики и смртан, или мали и опростив, побеђује њему супротном врлином: значи мржња се побеђује љубављу, гордост смирењем, грамзивост сиромаштвом, похлепа и тврдоћа срца милосрђем и саосећањем, леност марљивошћу, прождрљивост и угађање стомаку постом и уздржањем, празнословље ћутањем, критиковање и оговарање самоукоревањем и молитвом, развратност, прељуба, блуд и остали греси тела сећањем на смрт, на последњи суд који

долази и на паклену осуду.

Уопштено, сваки грех се побеђује сваком врлином. Како каже пророк Давид, ‘Уклони се од зла и чини добро’. Ако желиш да се ослободиш и греха гордости, матере и узрока сваког греха и зла, бићеш ослобођен кроз смирење. Пошто не можемо ништа чинити од себе (како Господ каже, ‘Без мене, не можете чинити ништа’), молимо од свеблагот и човекољубивог Господа са скрушеношћу и смирењем, са уздасима и сузама, да нас ослободи демонске гордости. Уздишимо као

Цариник, плачимо као блудница, покајмо се као Блудни син, говорећи: ‘О свеблагот, милосрдни и човекољубиви Оче, сагрешисмо пред тобом, прихвати наше покајање и прими нас као једног од својих најамника.’ Молимо и преклињимо Господа као што је то чинио божански Златоуст

у својим дневним молитвама: ‘О Господе, дај нам смирења, скрушених мисли и послушности; О Господе, дај нам стрпљења, дуготрпљења и кроткости; О Господе, засади у срца наша почетак сваког добра, страх твој; О Господе, дај нам да те љубимо свом душом и срцем и да држимо твоје заповести.’ Исто тако, да бисмо се ослободили сатанске и сверазорне гордости, погледајмо пример нашег Небеског учитеља, и поуку коју је он дао својим ученицима, нама и свим хришћанима сваког поколења и узраста: ‘Научите се од мене, јер сам ја кротак и смирен срцем, и наћи ћете покој душама вашим’, и ‘Када испуните све што сам вам заповедио, реците: Ми смо залудне слуге, учинили смо оно што смо били дужни да чинимо.’”

Примивши ове и многе друге корисне савете од свог духовног оца Нектарија, отишао сам радостан, са духовном утехом, и почетком септембра 1910. године вратио сам се преко Сироса на острво Парос, у манастир свога покајања. ■

**Пошто не
можемо ништа
чинити од
себе, молимо
од свеблагот и
човекољубивог
Господа са
скрушеношћу
и смирењем,
са уздасима
и сузама, да
нас ослободи
демонске
гордости.**

Почните да се молите Богу

Разговор са
схи-архимандритом Савом,
из Манастира Црковница

Високопреподобни оче, молимо Вас, реците нам нешто о себи, својим почецима, о свом раном боготражитељском путу и опредељењу за монаштво.

Рођен сам у селу Липница код Груже 1941. године. Била су тешка времена, петогодишњи план уздизања земље. Све су нам узимали нови комунисти, и амбаре и пшеницу, све редом. Поред мене, ту је било петоро браће и једна сестра. Када је требало ићи у средњу школу, морало се радити и код куће. Хтео сам на два-три места да одем, али нису ми се отворила врата. Остао сам да чувам стоку. Долазио је

Када је требало ићи у средњу школу, морало се радити и код куће. Хтео сам на два-три места да одем, али нису ми се отворила врата. Остао сам да чувам стоку. Долазио је код мене један побожан човек, богомолац. Он ми је донео Охридски пролог, који сам почео да читам. После ме је позвао да долазим у цркву, да видим како је лепо. То се мени много свидело. Кад год дођем, повежем стоку и право у цркву!

код мене један побожан човек, богомолац. Он ми је донео Охридски пролог, који сам почео да читам. После ме је позвао да долазим у цркву, да видим како је лепо. То се мени много свидело. Кад год дођем, повежем стоку и право у цркву! Заврши се литургија, останем цео дан

да чувам стоку и читам *Пролої*. После нисам ни тражио да се упишем нигде, јер сам заволео монашки живот.

Мој старији брат је још 1953. отишао у Манастир Јошаница. Ја сам отишао 1958. Кажем да идем у госте – и како сам отишао у госте, више се нисам вратио. Замонашио сам се наредне године, под именом Макарије. Игуман је био врло строг, али нас је држао. Био је то игуман Христифор, који је као млад био искушеник код Владике Николаја у Жичи.

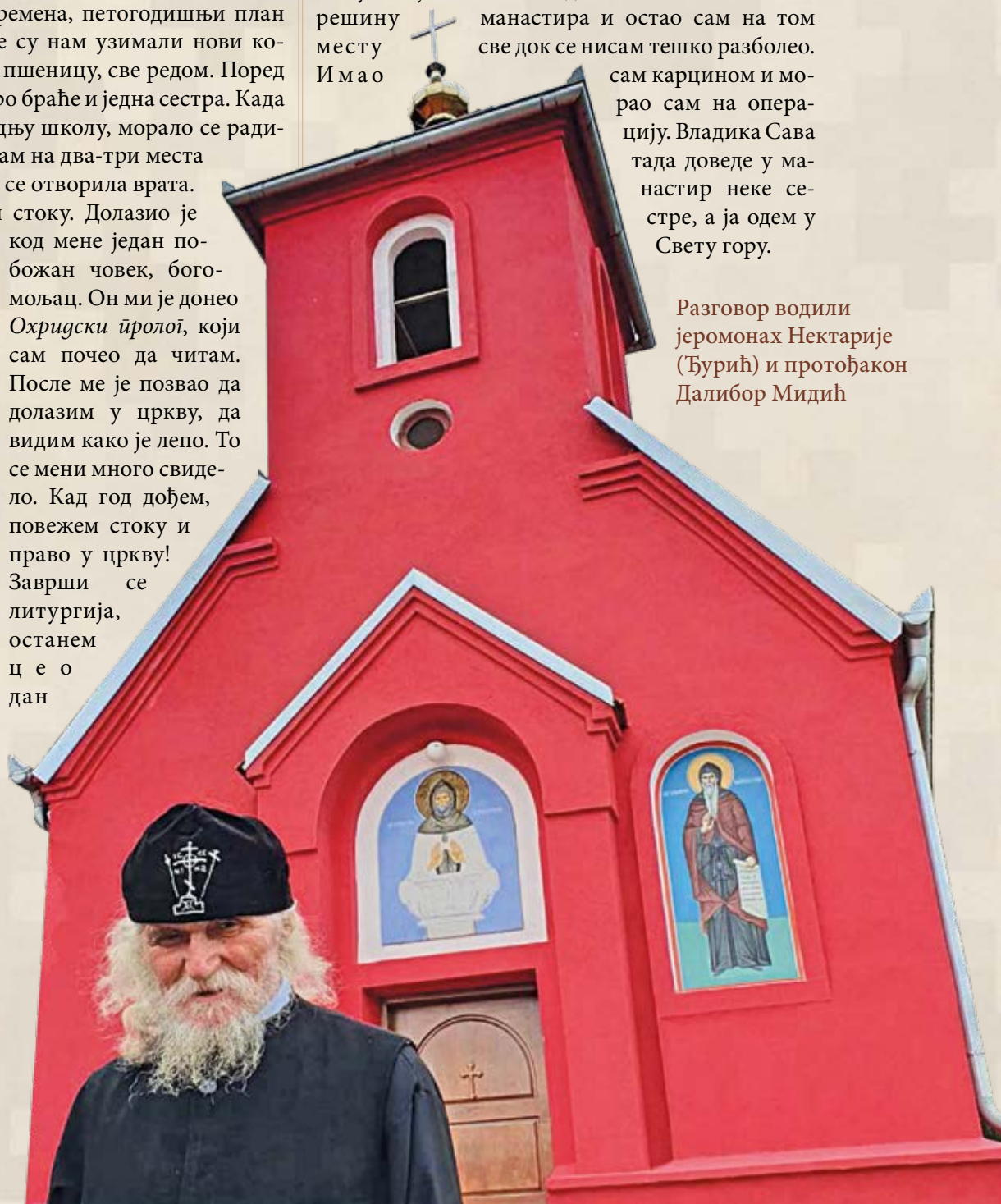
Којим путевима је текао Ваш монашки живот?

Рукоположио ме за јеромонаха Владика Валеријан 1966, када сам остао сâм уз игумана у Јошаници – иако сам први пут то одбио. У то време одлазио сам и у Богословију Светог Саве да служим, на позив ректора Дачића. Дозволио ми је и да полажем неке предмете. После игумановог упокојења 1975, Владика ме постави за старешину манастира и остао сам на том месту све док се нисам тешко разболео.

Имао

сам карцином и морао сам на операцију. Владика Сава тада доведе у манастир неке сестре, а ја одем у Свету гору.

Разговор водили
јеромонах Нектарије
(Ђурић) и протођакон
Далибор Мидић

Тамо сам хтео да завршим свој живот. После операције био сам врло тешко болестан, једва сам се кретао. Одем на Егину Светом Нектарију и одатле крене све набоље. Тада одлучим да тражим Хиландар. Одем у Хиландар и почнем да служим, међутим, тамо је било доста влажно. Кад сам ја служио, жалили су се да се не чује добро. Тада сам тражио да идем у Испосницу Светог Саве. Онда у Кареји није било никог. Три године останем тамо, а мислио сам да ћу остати до краја живота. Тамо сам добио и велику схиму коју ми је дао неки Рус, из њихове испоснице. У међувремену, врати се Хиландар у општежиће. Изабрали игумана Пајсија и он тражи да дођем у Хиландар; потребан сам да општежиће крене. Онда те године долази Владика Јован, тада студенички игуман. Питам га имају ли кога у тамошњој испосници. На моје питање имам ли благослов да дођем, позвао ме је одмах.

Било је то почетком деведесетих. Три године сам провео у Студеничкој испосници, потом у Манастиру Дуљево, па опет у Шумадији, на Липару.

Тада је долазио на Липар и Владика нишки Јован, кога сам познавао.

Најпре ме је поставио за духовника у Манастиру Ђунис, али сам тражио неко пусто, осамљено место. Тако сам дошао у Црковницу. Овде је све било пусто; парох ме је довео и дао ми кључ. Ја сам почео полако ту да служим, народ да долази на службе, и тако, хвала Богу, заживе кућа.

Шта се зна о историји Манастира Црковница?

Ови храстови сведоче колико је то стар манастир. Црковчани сви кажу да не знају ко је сазидао цркву и када је срушена уопште. Преносили су једни другима да је рушевина одувек ту била и тако су јој и прилазили. Цркву је обновила побожна удовица Спирослава, чија је мајка била из овог села. Шест година је трајала обнова и завршила се 2006. Она се упокојила убрзо после тога. Нажалост, рођаци нису дали да се сахрани овде у порти цркве.

На овом месту има више цркава, више светиња. Овде су некада били синаити, када су побегли из јужних крајева. Зато су ово место неки назвали Бабицка Света гора, а према Крушевцу је и Мојсињска Света гора.

Молимо Вас, пренесите нам нешто из свог монашког искуства. Како сте живели у Манастиру Јошаница?

Било је нас петорица-шесторица и сви смо радили. Притисак је био велики. Од осамсто хектара шуме и триста педесет хектара обрадиве земље, комунисти су оставили само три хектара земље обрадиве и седам хектара шуме, јер је било прописано максимум десет. Ми смо копали, сејали пшеницу, кукуруз, хранили стоку, и имали смо све што нам је било потребно за живот. Била је ту једна речица што пролази, ту смо заливали баште.

Игуман је редовно служио литургије; имали смо сви правило, свакодневно. То сам ја од њега наследио. Они стари богомољци из села долазили су. Млади – нико није дошао у цркву. Али они стари, баке, деке, они дођу из села недељом. Ми их све лепо примимо, лепо испратимо. То су знали сви сељаци окол и они су се нама дивили како живимо.

Живело се право сељачки. Игуман је редовно служио литургије; имали смо сви правило, свакодневно. То сам ја од њега наследио. Они стари богомољци из села долазили су. Млади – нико није дошао у цркву. Али они стари, баке, деке, они дођу из села недељом. Ми их све лепо примимо, лепо испратимо. То су знали сви сељаци околи и они су се нама дивили како живимо. Нити идемо у село, нити имамо телевизор. Игуман им је рекао: „Немојте да се шалите са овим нашим калуђерима, немојте лоше да се изражавате.“ Нико ништа погрешно није рекао.

Како изгледа живот у Карејској испосници?

Тамо је правило целокупан Псалтир да прочиташ за дан, дан и ноћ, као и јутарњу, вечерњу и све остало. Али литургију по могућству, значи

Они које знам,
они прилазе
и кажу
убичајене
ствари.
Али их
разрешим,
ипак.
„По твојој
савести“, ја
им кажем,
„ако си нешто
сакрио, то је
твоје.
Али ја сам
дужан да те
питам.“

кад имаш с ким. Пише тамо да се у току дана, у саставу дневног богослужења, прочита све (сав Псалтир), а оно што остане ван богослужења да се прочита. Онда, тамо се једе једном дневно. И спава се, не на кревету, него на даскама. Млад човек може. Свети Сава оставио типик тако да буде, и да у тој келији живи двоје или троје. Али ето, није било никог, морао сам све сâм. А за оног који не може, ако је остарио, ослабио – колико може. По савести.

Кад долазе људи да разговарају, шта видите – који су највећи проблеми данашњег човека? И шта им Ви саветујете, како да поступе?

Неморал, то је највећи проблем. На то се највише жале. Морате да кренете од нечега, не вреди. Почните да се молити Богу ујутру и увече. Стално им делим молитвенике и јеванђеља, они немају. Ово читај, реч Божју! Моли се ујутру и увече, јутарње и вечерње молитве! Почни да постиш среду и петак и посте! И све ће бити у реду. Почни среду и петак, неће ти ништа недостајати. Све што знаш, исповеди свештенику да те разреши и причести се. Ето, то ја радим. Шта друго да радим? Нисам ја неки да ту нека чуда

чиним. Ето то. Ако хоћеш хоћеш, ако нећеш... Шта ја друго могу да им кажем?

А женама поручујем: мало трпите мужеве! Не можете да радите шта хоћете, још и да намећете своју вољу мужу. Оно што је право, право је. Ако он ради криво, кажи: „Ево како је Христос рекао – не можеш ти да живиш неморално, а да имаш мене као жену.“ А ако се он наљути, склони се док се разљути. (Мужу) ако се она наљути, ти се склони. Морате једно с другим и добро и зло да делите.

Ја кажем: „Ако хоћеш о тим проблемима – о томе ван цркве. Овде све кажи шта си погрешно. Јеси ли учинио то и то, ниси?“ Што признају – признају, што не... И тако их мало посаветујем и после кога причестим – причестим, друге не могу. Рекао сам да без исповести не прилазе, они које не знам. Они које знам, они прилазе и кажу убичајене ствари. Али их разрешим, ипак. „По твојој савести“, ја им кажем, „ако си нешто сакрио, то је твоје. Али ја сам дужан да те питам.“ Поготово такви: те оно ми тешко, те они ми чине... Чекај, чекај! Је л' ти њега мрзиш? Не можеш да му опростиш? – Не могу. – Не можеш да се причестиш! Кога мрзиш, мораш прво да му опростиш. Опрашташ му? – Опраштам. – Псујеш? Не смеш да псујеш више! Немој да ми долазиш на причест! Мораш да се бориш!

Да се боримо, важна је борба! Почео сам, видео сам да то не ваља, покајао сам се, борим се. Највише падамо због тога што мислимо да смо ми нешто. Гордост. А без Бога ничег нема.

Да се боримо,
важна је
борба!
Почео сам,
видео сам да
то не ваља,
покајао сам
се, борим се.
Највише
падамо због
тога што
мислимо да
смо ми нешто.
Гордост.
А без Бога
ничег нема.

Петар Станојловић

АГРЕСИВНИ МЕДИЈИ ИЛИ АГРЕСИЈА У МЕДИЈИМА

медијске самосталности у доношењу одлука даљински управљач, којим тобожно утичемо на сопствене изборе. Ако ти се не свиђа, промени канал, гуглај нешто друго, промени апликацију... И то заиста делује демократично. Заправо, избора готово и да нема. Природа садржаја свих понуда са екрана око нас, има суштински заједнички именитељ. Где год окренули, шта год пребацили, куд код притисли, кад год типкали, дочекаће вас агресија.

Агресија у медијима, у свим облицима, толико је хомоген-

Аутор је ванредни професор на Факултету савремених уметности у Београду, главни редитељ на РТС и неприкосновени борац за културна права

Како је маркетинг променио етику? Како је могуће да су демагошки трикови кроз реч, звук и слику успели да допру до архетипа и претворе га у прототип времена у коме живимо? Како је човек почео да пристаје на

Агресија у медијима, у свим облицима, толико је хомогенизовала садржаје да је данас готово незамисливо гледање било ког програма без неког отвореног, или скривеног облика агресије.

нешто у шта не верује? Недогледним питањима можда би се дошло до одговора, а једном речју могло би се објаснити медијима.

У животима око нас екрани – чиниоци амбијента, те у сваком иоле урбаном простору, чак и без своје воље, несвесно пристајемо на садржаје које и не бирамо. Телевизори, мобилни телефони, дигитални билборди, крећемо се заједно са светом покретних слика, у заједничком свету порука, приказа и призора. Неко нас је убедио да је питање наше

низовала садржаје да је данас готово незамисливо гледање било ког програма без неког отвореног, или скривеног облика агресије. Нажалост, агресија више није део неког изабраног, очекиваног, детерминисаног жанра, већ саставни део забавног, информативног, уметничког, децјег, музичког и свих осталих програма. И када неко од конзумента жели да учини отклон од транспарентно скарадних ријалити шоу програма, па се пребацивањем канала нађе у неком играном програму, културном садржају, опет ће га сачекати агресија. Не постоји тренутно готово ниједна играна серија из домаће понуде да драмски проблеми не почињу мржњом, уз визуелизацију експлозија,

Нажалост, агресија више није део неког изабраног, очекиваног, детерминисаног жанра, већ саставни део забавног, информативног, уметничког, децјег, музичког и свих осталих програма.

**За све гледаоце
који би да гледају
етично, потребно
је посвећење,
трагање по
каналима, да се
преживи...**

веризмом улазних рана од меткова, детаљима смрти. Агресивна сексуалност је готово под-разумевана сцена свих понуда. Промени се шпица, уз понуду јаког контраста у слици, се-ријски играни програм, као по неком законском оквиру личи један на дру-ги, ликови само промене глумце, уместо глумци ли-кове. Даљински је у рукама, програми су на дисплеју, а избора нигде нема. Му-зички спотови, пуни бруталних сцена, скупих ау-томобила, недостижних дестинација, са звуком који подсећа на буку из хале тешке индустрије. О политичким сусре-тима у студијима где се попут ринга су-рових илегалних уличних борби речима и претњама бори за пажњу, боље не трошити речи. Све се то продаје и пролази, успешно емитује, док на екрану поносно стижу из-вештаји о гледаности, где су гледаоци бројеви који оправдавају емитере и њихове намере...

И како неко са ове стране камере да помог-не вама са оне стране екрана да стекнете ме-дијски имунитет и отпорност на свеобухват-ну естетику ружног? Осим да вас онако зи-лотски убеђујем да искључите телевизор, побаците рачунаре и спалите телефоне... Утешићу вас тренутком, појаснићу да је у питању мода, тржиште помодар-ства, недостатак креативних идеја, јер свет оних који јавно стварају је свет кулиса, непознавања реалног све-та људи. Креативна индустрија још увек није креативност која живи због креативности, већ због профита. Ако себе не идентификујете са робом, онда се не препуштајте трендовима. Док све ово не прође попут путујућег циркуса који се сели када изгуби публику, из-бегните да будете број на пиплме-тру и оправдање за маркетинг који прави програм како би продао производ. Има, за-иста има,

између редова, добрих садржаја, скривених на другим програ-мима, између две станице комер-цијалних радија, у касним сатима, на трећим про-грамима.

И архива је наше благо за на век, а дана-шња понуда је ниво летњег хита, проћи ће и никада је се неће-мо сећати. За све гледаоце који би да гле-дају етично, потребно је посвећење, тра-гање по каналима, да се преживи... Све док се неко не буде одважио да про-мени концепт и направи нешто дру-гачије, оно лепо, племенито, по-штено и питомо. Е, онда настаје најбоље. Они који се труде, наћи ће, они који се препусте, наћи ће их... зна-чи, прекрстити се, па даљински у руке, помо-лити се, па от-кључати теле-фон, јер боље је да ви тра-гате за садр-жајем, него да садржаји вребају вас.

**Све док
се неко
не буде
одважио
да промени
концепт и
направи
нешто
другачије,
оно лепо,
племенито,
поштено
и питомо.
Е, онда
настаје
најбоље.**

Лазар Павловић

МУЧЕНИШТВО И ПОХВАЛА ХРИШЋАНСКЕ ЖРТВЕНЕ ЉУБАВИ

Какав је то Бог који се унижава? Какав је то Бог који добровољно умире за човека срамном смрћу на крсту, чинећи да унижење пређе у безумље? Он беше Бог кога људи не желе – Одбачени, Прокажени и Распети. Он, Исус Христос, Логос Очев, страдањем на крсту показа какав је Бог – да Бог није већи него у том понижењу, да Бог није славнији него у том жртвовању, да Бог није моћнији него у тој немоћи, да Бог није божанскији него у тој људскости, како нас учи велики Григорије Ниски. Да би загрлио човека кога љуби, вољно свемоћју својом учини се немоћним. Но, Син Божји, у гробу положен будући, из мртвих васкрсе, пребивајући неодступно са Оцем и Духом. Крстом и васкрсењем постави темељ нове твари коју учини тројични Бог.

Нова је твар црква. Она непрестано живи на начин крста и васкрсења, непрекинуто сведочећи распетог и васкрслог Христа све до свршетка века. У тој светлости крста и васкрсења, жртвена љубав има свој смисао и сврху. Без Христа, љубити без остатка, па чак и непријатеље своје, сваког сматрати ближњим, па чак и живот свој положити, лудост је. Стога, какав је то човек који живот свој полаже за Христа и ближње? У очима света који светлост не

Какав је то човек који живот свој полаже за Христа и ближње? У очима света који светлост не познаде, несрећник.

познаде, несрећник. Но, то је истински слободан човек, слободан да љубав покаже до потпуне мере себеодрицања и самоприношења.

Голготска жртва је жртва за живот света. У читавој васењени видљиви су знаци Божјег присуства, дисања Духа Светога. Стога, знаци присуства Божјег очевидни су и у страдањима хришћана савременог света. Мало је познато колико је Први и Други чеченски рат погодио постсовјетску Русију. Руски народ је тада удостојен да добије најмлађег међу светима – Христовог мученика, војника Евгенија Родионова. Пре свог страдања, Евгеније је

провео сто тридесет дана у заточеништву под контролом чеченских екстремиста. Носећи крст као знак Христове победе над смрћу, своје голготско страдање дочекао је 23. маја 1996, и то управо на свој деветнаести рођендан. Као у древна времена жестоких гоњења хришћана под римским царевима, када су свети мученици животе своје полагали исповедајући Христа, а презирући паганске култове и неподштине, сличним њима себе учини, не прихватајући да скине крст и одрекне се Христа. По Евгенијевом страдању, његова мајка Љуба успела је да сазна

Но, то је истински слободан човек, слободан да љубав покаже до потпуне мере себеодрицања и самоприношења.

где се налази гроб њеног сина. Међу убијеним војницима, обезглављено тело свог сина препознала је по крстићу који беше бачен на тело. Тело свог сина и новомученика мајка је пренела у родно место Курилово у Подмосковљу. Благодат Божја учинила се видљивом још приликом транспорта тела авионом. Мајка и остали сапутници сведоче да се око сандука у коме се тело налазило ширило благоуханије. На месту његовог покоја и данас се окупља велики број верних људи, а Руска црква Евгенија је уврстила у ред светих.

Та 1996. година донела је и страдање като-

личких монаха у Алжиру, у самостану Тибирин. Марта 27. те године, двадесетак припадника Оружане исламистичке групе упало је у манастир и отело седам монаха. Све до 23. маја о њима се није ништа знало. Тог дана је ова терористичка група објавила да је монахе погубила. Алжирска влада је њихове главе пронашла, али тела никад.

**Хришћанска
жртвена
љубав у
животу
хришћана
очитује се
непрестано.
Ми смо
дужни да
свакога
дана и часа
„умиремо”
за наше
ближње, за
другог.**

Са порастом терористичких деловања по свету и такозване Исламске државе, догодила су се недавно и страдања многих хришћана у Сирији. Мучеништво једног од православних свештеника, Фадеја ал-Хадада, који будући убијен на свиреп начин, сведочи томе колико је велика патња хришћана, али и осталих у овој земљи, стубу раног хришћанства.

Хришћанска жртвена љубав у животу хришћана очитује се непрестано. Ми смо дужни да свакога дана и часа „умиремо” за наше ближње, за другог. Ипак, љубав и неустрашивост људи Божјих, а Јованове речи *и ми смо дужни ђолаіаііи живоіі за браћу* (1 Јн 3. 16) показују се и максимализују до мере мучеништва. Та-

кав пример дао нам је француски полицајац Арно Жан-Жак Белтрам. У француском месту Треб, 24. марта 2018. догодио се терористички напад, а тиме је отворена вишечасовна талачка криза у једном од супермаркета у том месту. Будући да је полиција успела неке од талаца да ослободи, једна од заробљених жена остала је под контролом терориста. Белтрам се том приликом понудио као замена, како би исту жену ослободили. Терористи су на то пристали, а заробљена жена је ослобођена. Арно је тада смртно рањен у грло, а након ослобађања, упокојио се у болници наредног дана. Као човек хришћанин, утемељени верник, о чему сведочи надбискуп Шарл Шапи, показао је дело хришћанске жртвене љубави према другој личности коју није ни познавао. На овај чин, у очима света лудо херојски и логици безуман, покренула га је хришћанска љубав према ближњем, што под крстом Христовим има свој смисао – давати себе чак до саме смрти.

Забораву не смемо као хришћани препустити ни недавно, у великом искушењу пандемије које нас је све задесило, састрадано сведочаство које нам је пружио Господ кроз лик свештеника Ђузепеа Берарделија. Овај седамдесетдогодишњи

католички свештеник из места Казниго, недалеко од Бергама у Ломбардији, на северу Италије, тешко се разболео заражен вирусом. Смештен је био у болници Ловере у Бергаму. Услед катастрофалног броја заражених, било је мањка опреме, између осталог, респиратора. Његови парохијани су своја последња средства уложили како би купили респиратор за свог свештеника. Респиратор је купљен и допремљен, међутим, свештеник Ђузепе је, са онолико снаге колико му је остало, чуо да у једној од суседних болесничких соба за једног младог човека нема респиратора и да ће без њега засигурно умрети. Одлучио је да респиратор који је од својих парохијана добио уступи том младом човеку, ризикујући тако свој живот. Уместо свог живота изабрао је живот другог. Живот свој је положио у нади да ће спасити живот другог.

Сви овде поменути примери, а примера је још и више, сведоче о томе да и у наше време има много страдајућих за Христа и за ближње. Тиме нам Господ показује да није оставио човека – чак напротив, да се у свим овим мукама, страдањима, немоћима, патњама великим, јасно види присуство Божје и благодат Духа и да смо прешли у Христу из смрти у живот. Нека ови мученици и сведоци Христовог васкрсења и победе над смрћу, утврде веру нашу и држање заповести Божје *да верујемо у име Сина њејова Исуса Христа, и да љубимо једни друге* (1 Јн 3. 23). ■

**...и у наше
време има много
страдајућих
за Христа и за
ближње.
Тиме нам Господ
показује да није
оставио човека
– чак напротив,
да се у свим
овим мукама,
страдањима,
немоћима,
патњама
великим, јасно
види присуство
Божје и благодат
Духа и да смо
прешли у Христу
из смрти у
живот.**

Никола Јоцић

СВЕТОГОРСКЕ ПРЕЧИЦЕ

Акустика. Аскетика. Акатист. Алилуја. Азматик. Агиазма. На свако слово азбуке може се извести мноштво светогорских асоцијација. Свако гажење прашине атонске доноси нова искуства, нове погледе, али понекад и дилеме. Увек се нешто ново укаже, увек се научи штогод, увек се разигра чуло вере. У богатству појмова, који су у вези са вртом Богородичиним, има и оних нама мање познатих, па је стога потребно извесно појашњење. Пред нама су две стазице.

Васкрсно јутрење у Хиландару. Након прочитаног библијског одломка, јеромонах износи Јеванђеље на средину храма. Руке су испод фелона тако да не додирује свету књигу. Прилазимо на целивање. После целивања Јеванђеља, по навици тражимо руку свештеника иако се она не види. Презвитер је том приликом готово махнито померио Јеванђеље да не бисмо целивали његову руку. У овом детаљу, нама непознатом, светогорска пракса чува озбиљност и предање богослужења. Потражићемо одговор у црквеној уметности. На иконама и фрескама, свети архијереји готово увек држе Јеванђеље покривеном руком, што значи – како су примили Христово учење, тако га даље и проповедају и ништа своје не унесе (1 Кор 11, 23). Изузетак могу бити апостоли и просветитељи. Такође, знамо да Јеванђеље иконизује самог Христа: у читању – његов говор, у

У оваквим богослужбеним радњама излишно је указивати поштовање свештенику целивањем руке, будући да „већи благосиља мањег“. Ако разумемо да је пред нама „већи и од суботе“ само „придржаван“ рукама свештеника, ствари постају јасније.

Фото: www.hilandar.org

процесијама – његово хођење кроз народ, у целивању, пак – поклоњење њему самом. Тако у Светлој седмици на сваком богослужењу свештеник износи „као из гроба“ Јеванђеље и крст, тј. доказе смрти и васкрсења Тела Христовог (клинци, копље, повоји, све се „чува“ у окови-ма Светог писма). Према томе, у оваквим богослужбеним радњама излишно је указивати поштовање свештенику целивањем руке, будући да „већи благосиља мањег“. Ако разумемо да је пред нама „већи и од суботе“ само „придржаван“ рукама свештеника, ствари постају јасније.

Исто правило важи и када приступамо светој чаши. Након причешћа, не целивамо десницу преко које смо примили Тело и Крв Христову.

Први сусрет са тишином у богослужењу везан је за Манастир Светог Павла. На вечерњим и јутарњим службама, када свештеник даје знак за главоприклоњење, певница је одговарала кратким *Тедје Госѡоди*, док је он тихо читао молитву. На тај начин отворила се тишина у трајању од десетак секунди до возгласа. Други сусрет се догодио у Манастиру Филотеју. На свакодневној литургији приметне су биле веће временске станке између олтара и певнице. Химне су динамично певане, што није било синхронизовано са темпом чредног јеромонаха. Зато се чекало у тишини да служашчи заврши молитве. Неко би помислио да он споро чита док служи или је, пак, у питању била појачана пажња односно трезвење. У сваком случају, све је то омогућило знатно дужу тишину у литургији. Утисак је био снажан и веома позитиван. Најпре да кажемо да „литургијска тишина“ није празна или непријатна тишина пред Богом, него тишина

„Литургијска тишина“
није празна или непријатна
тишина пред Богом, него
тишина испуњена Богом.
Она је препуна смисла, у њој
се очекује Божја воља.

Кад завлада
ћутање, отвара
се могућност
неизрецивих
доживљаја.
Дакле, тишина и
те како има своје
место у заједничком
богослужењу и није
резервисана само
за личне молитвене
подвиге.

испуњена Богом. Она је
препуна смисла, у њој се
очекује Божја воља. Кад
завлада ћутање, отвара
се могућност неизреци-

вих доживљаја. Дакле, тишина и те како има своје место у заједничком богослужењу и није резервисана само за личне молитвене подвиге. У роману *Бруклин*, Јевгениј Водолазкин износи мисао вредну пажње – тишина је врхунац музике. Утолико пре молитвено ћутање постаје врхунска молитва. Предање наше цркве вели да је говор будућег века управо ћутање. Зашто га не бисмо користили и у овом веку?

Две описане пречице са Атоса, о држању односно целивању Јеванђеља и богослужбеној тишини, подсећају да свете службе наше цркве имају велику васпитну снагу, али да је исто тако неопходан труд свих присутних у богослужењу за правилно разумевање и смислено учешће у њима. ■

ПАТРИЈАРХ СРПСКИ У ПОСЕТИ СВЕТИЊАМА КУРШУМЛИЈЕ

Освећење звона
Манастира Светог Николе
и велико освећење
Храма Преображења
у Пролом Бањи

Његова светост Патријарх српски г. г. Иринеј боравио је у Православној епархији нишкој 3. и 4. октобра 2020. године, поводом освећења великих светиња у Куршумлији и Пролом Бањи. Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније са Његовим преосвештенством Епископом тимочким г. Иларионом, црквеним клиром и верним народом богоспасаване Епархије нишке, дочекао је Његову светост Патријарха српског у суботу, 3. октобра 2020. године, у порти Манастира Светог Николе у Куршумлији. Радост због доласка поглавара Српске православне цркве била је утолико већа што у претходној прилици, током обележавања великог јубилеја ове светиње у септембру 2019. године, Свјатјејши патријарх због здравственог стања није могао и физички присуствовати тада уприличеној свечаности.

Свјатјејши патријарх и Преосвећена господа епископи присуствовали су вечерњој служби којом је началствовао архимандрит Серафим (Мишић). Епископ нишки Арсеније произнео је надахнуту беседу о Манастиру Светог Николе у

Куршумлији, заблагодаривши поглавару Српске цркве што је издвојио своје драгоцене време да у овом важном тренутку буде са верним народом Епархије нишке, на чијем челу је био скоро пуне три деценије. Након вечерњег богослужења, Његова светост Патријарх Иринеј освештао је, на платоу испред храма, нова звона за северну кулу,

чија је реконструкција завршена ове године. По освећењу звона, Патријарх је у надахнутом слову изразио радост што види обновљену светињу, која га је, како је рекао, увек подсећала на човека без руку. Свјатјејши је заблагодарио добротворима који су помогли да се храм обнови, истичући да је ово знак да се српски народ враћа себи и својим коренима. Он је изразио наду да ће и друга немањинка светиња, Манастир Пресвете Богородице, чији се темељи налазе недалеко од Манастира Светог Николе, такође дочекати да буде обновљена.

Потом су високим црквеним признањима одликовани сви добротвори, институције и појединци, уз чију подршку је обновљена северна кула једне од две најстарије задужбине великог

жупана Стефана Немање, у којој је 2019. године торжествено обележен велики јубилеј – осамсто педесет година Немањиних задужбина. Велики добротвор цркве, г. Радован Раичевић, генерални директор АД „Планинка“ у Куршумлији, одликован је Орденом Светог Саве првог степена, док су Орденом Светог Саве другог степена

одликовани г. Владан Вукосављевић, министар културе и информисања Владе Републике Србије, Општина Куршумлија и Акционарско друштво „Планинка” из Куршумлије. Председник Општине Куршумлија, Радољуб Видић, награђен је Орденом Светог краља Милутина, док је Орден Светог Романа Ђунишког другог степена уручен четворици добротвора из куршумлијског краја. Архијерејске грамате добили су Републички завод за заштиту споменика културе – Београд и Завод за заштиту споменика културе – Ниш.

У недељу, 4. октобра 2020. године, Његова светост Патријарх српски г. г. Иринеј служио је чин великог освећења Храма Преображења Господњег у Пролом Бањи, уз саслуживање Преосвећених

епископа, тимочког г. Илариона и нишког г. Арсенија. Потом је у порти новоосвећеног храма служена света архијерејска литургија, којом је началствовао Његова светост Патријарх српски.

Он је том приликом произнео надахнуту беседу о значају подизања и обнове светиња, посебно на местима какво је Немањина Топлица, где је у Немањино време, како је рекао Патријарх, свако село имало свој храм, а понека села и више храмова. Свјатјејши је захвалио ктитору храма, господину Радовану Раичевићу, на великој љубави коју је уложио како би био изграђен још један храм који, стојећи високо на стени изнад Пролом Бање, представља не само место молитвеног сабрања, већ и прави украс овог краја.

До Храма Преображења Господњег, који се налази на врху стене, води „мост Патријарха Иринеја”, преко којег је читавог дана, и након свете евхаристије, бројни верни народ приступао да се поклати тек освећеној светињи. ■

Јеромонах Нектарије (Ђурић)

ЈЕР СМО УПРАВО МИ ЊЕНА ДЕЦА

Слово о Пресветој Богородици
произнето на бденију у Манастиру
Покрова Пресвете Богородице у
Ђунису, на навечерје празника,
13. октобра 2020. године

Сабрали смо се сви у овој ноћи да прослави-
мо једну од најсветлијих личности која је
икада рођена, чијим је рођењем човечан-
ство почастовано до те мере да нам ево и сада,
стојећи и са нама празнујући, ангелске силе за-
виде. Диве се и чуде ангели светости и беспре-
корности, смирењу и понизности Пресвете Бо-
городице, поноса свег човечанства! Прошао је
људски род кроз хиљадугодишње саплитање и
падање, губљење и лутање, тражећи некога ко ће
бити спреман, где су Адам и Ева пали, да тамо од-
говори на прави начин, како би таквога Бог мо-
гао да узме за представника целог човечанства,
кроз њега да исправи њихову првобитну грешку
и поново управи род људски ка спасењу! Да чудо
Божје Премудрости буде веће, тај човек на кога
је Бог чекао читаву историју рода људског јесте
једна жена – Мајка Господа и Спаситеља наше-
га Исуса Христа – Пресвета Дјева и Богородица
Марија!

Она је на дар у име целог човечанства, у одговор
Богу принела своју чистоту, непорочност, дев-
ственост, покорност вољи Божјој, све оно у чему
је прва жена, Прамајка Ева, оманула. Њу, од које
почиње да се на делу остварује наше спасење, ве-
черас прослављамо, њу величамо, на њеној до-
бrotи благодаримо, њеној љубави према нама
певамо ове дивне црквене песме и химне, и њен
покров и заштиту, заједно са милионима других
хришћана и милијардама оних кроз читаву исто-
рију молимо и тражимо, сви углас вапијући јој:
*Радуј се Радости наша; заклони нас од свакога зла
часним Својим омофором (Покровом)!*

Само она таква била је удостојена тог благослова
Божјег – да буде и назове се Мајком Спаситеља
нашега. Зато је Црква од првих својих дана зове
и части именом Богородица – Мајка Божја. Иако
није родила Бога у вечности, родила га је телом
оваплоћеног, у времену. Али њено мајчинство,
њена материнска љубав и заштита, не остају ве-
зани само за њеног Сина, Господа Христа. Оним
чудноватим и по много чему за нас значајним
догађајем под Крстом Христовим, Јовану, оно-
ме који га је волео више од свих, Господ повера-
ва своју Мајку. Али и њој поверава да мајчинско
старање настави над њим, а у њему и над сваким
оним човеком од тога дана до данас, и до веч-
ности, који истом љубављу љубе Сина њеног. Ето
чуда: као што смо сви ми по телу деца Евина, од
оног дана под Крстом постајемо сви по Духу деца
Маријина; и као што смо по греху сви деца Евина,
по љубави можемо постати деца Маријина; и као
што смо по свакодневном непослушању, и недр-
жању заповести, и отимању од воље Божје деца
Евина, тако сви ми можемо постати деца Марији-
на, следејући њен пример, и чинећи, и испуња-
вајући, и вршећи вољу Божју.

Отуда Црква Богородицу од
најранијих времена назива Но-
вом Евом, јер се у њој сабира
сав род људски, јер оно једин-
ство које као човечанство по
телу имамо у Еви, сада по Духу
имамо у Богородици као зајед-
ничкој мајци свих верних. И као
што читамо код отаца да је Адам
створен као икона Христова, по
коме га је Бог обликовао имајући
за његов узор Христа оваплоће-
ног, на исти начин можемо рећи
да је и Ева створена као икона
Богородице; и као што од Ада-
мових ребара беше створена
Ева, сада, од Маријиних бедара
бива створено тело Христово.

Постоји древна отачка изрека
која каже да иако је Бог – Отац,
он воли као мајка, тј. на начин на
који своје чедо може само мајка
да воли! Ту Божју љубав, нама

најближе појмљиву кроз ону мајчинску, ево већ две хиљаде година свету преноси Пресвета Богородица! Она по слободи стеченој мајчинском љубављу према Сину своје непрестано и за свакога од нас моли Бога, строгост и правичност Божје правде због наших свакодневних преступа ублажује и молитвом својом преводи у мило срђе и благодат. Отуда је Црква, утврђена њеним непрестаним старањем за нас, части и многим другим именима: због њеног чудесног Рођења Христа Бога без мужа, називајући је Приснодјевом, тј. увек дјевом, и Невестом Невесном; због њених молитава за нас, називамо је и Молитвеницом и Заступницом; због утехе коју нам пружа у временима туге и страдања, називамо је и Утешитељницом и Брзопомоћницом; због радости коју својим посредовањем пред Богом доноси уцвељенима и обесправљенима, називамо је Свих Жалосних Радошћу; и још Хранитељком, Путоводитељницом, Одбраном од свих непријатеља, Умилостивљењем злих срца, и још многим другим именима. И заиста, тамо где је Пресвета Богородица, Часнија од херувима и неупоредиво славнија од серафима, ту је и небројено мноштво анђела и светих који је непрестано прате и служе, одушевљени тајном која се кроз њу збила. Због свега овога можемо рећи да у Богородици сви ми као да имамо и другог анђела чувара, стално присутну старатељку и молитвеницу, уклонитељку од сваког зла и путоводитељку ка сваком добром делу, заступницу и помоћницу. На неки начин она је први прави хришћанин, јер је узор сваке побожности и, што је још битније, у сваком човеку види лик Сина свога. Љубећи Христа, она која га је родила телом, и у Цркви види Тело Сина свога, и отуда о свакој рани и бољци свих нас, удова Тела Христовог, она журно хита да се побрине, да је извиди и зацели. Отуда је она мајка и Цркве, јер је родила њену главу – Христа, и јер се мајчински брине и стара о сваком уду тог Тела.

Ово старање Пресвете Богородице траје до дана данашњег. И сами смо његови сведоци; знамо за њена многобројна чуда, јављања, иконе за које смо чули, о којима су нам проповедали. Обилном благодаћу која у њој почива, она својим присуством не само да чини исцељења, већ и освећује сву твар. Тако је и овај овде бунар, овај извор, освећен благодаћу њеног присуства; и од те благодати и он сâм прима силу да чини исцељења свима који вером прилазе и траже помоћ од Пресвете Богородице.

Данашњим празником прослављамо успомену на догађај из десетог века, који нам на предиван и чудесан начин открива бригу и старање Божје мајке према нама људима, када се Пресвета Богородица јавила у цркви Влахерни, у Цариграду. Јавила се тада не свима присутнима, него тек двојици од многобројних присутних на том месту, преподобном Андреју и његовом ученику Епифанију, који су је по вери својој телесним очима видели тамо где сав присутни народ то није могао. Вера је та која ће отворити и очи наших душа за присуство Мајке Божје и светих Божјих у нашем животу. Том истом вером и ми, имајући овде у Ђунису своју Влахерну, верујемо да се управо овде јавила Милојки; да је Милојка баш на овом месту видела Пресвету Богородицу, примивши од ње поуку и благослов! Том истом вером и ми долазимо овде да тражимо њену помоћ, њену заштиту и њен благослов.

Сви ми овде окупљени данас, налазимо се под омофором, и заштитом, и покровом Пресвете Богородице! То је поука данашњег празника, да Пресвета Богородица није негде далеко, него увек присутна и нама блиска својом љубављу и молитавама. Тога морамо бити свесни, јер смо управо ми деца поверена на старање овој светој Мајци.

САБОР ПОКРОВА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

у Ђунису, 14/1. ОКТОБАР 2020. ГОДИНЕ

ПРОГЛАШЕЊЕ УЈЕДИЊЕЊА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Фото: Архив Епархије нишке

Уједињење Српске православне цркве свечано је проглашено на празник Сабора српских светитеља, 12. септембра 1920. године, у Саборној дворани Патријаршијског двора у Сремским Карловцима. Одмах након проглашења, архијереји Српске православне цркве састали су се са регентом престолонаследником Александром Карађорђевићем и министром вера Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, г. Тугомиром Алауповићем.

С десне стране регента Александра стоји Митрополит Србије г. Димитрије, који ће бити изабран за првог Патријарха Српске православне цркве. Иза регента, с његове леве стране, стоји Епископ нишки г. Доситеј.

Протојереј Миодраг Павловић

ОБНОВА И ВАСПОСТАВЉАЊЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

Ове 2020. године навршава се сто година од обнове, уједињења и васпостављања Српске патријаршије. То је био дуго очекивани догађај за Српску православну цркву и за верујући српски род. Од Светог Саве који је за Српску цркву издејствовао самосталност и уздигао је на ранг архиепископије 1219. године, затим до 1346. године, цара Душана и проглашења Српске патријаршије, до васпостављења Пећке патријаршије 1557. године, њеног укидања 1766. године и припајања Цариградској патријаршији, Српска црква је била раз-

дељена на покрајинске цркве. Код свих представника покрајинских цркава постојала је дубоко усађена жеља и воља за уједињењем.

Након
проглашења
Краљевства
Срба, Хрвата и
Словенаца, у
новонасталој
држави нашли
су се готово
сви делови
некадашње
Пећке
патријаршије.

Након проглашења Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца, у новонасталој држави нашли су се готово сви делови некадашње Пећке патријаршије. Од стране представника цркве и власти предузети су кораци и започет је рад на уједињењу српских православних обласних цркава. Тако је већ 31. децембра 1918. године у Сремским Карловцима одржана Прва конференција српских православних епископа обласних цркава, под председништвом Митрополита Србије и Архиепископа београдског Димитрија. На овој конференцији је, поред усмених изјава присутних архијереја да желе уједињење, објављена и одлука босанско-херцеговачких епископа од 14. децембра 1918. године и Светог архијерејског синода Карловачке митрополије од 31. децембра 1918. године о уједињењу. Митрополит Димитрије је на конференцији дао и свој пристанак и изјавио да ће обавестити Архијерејски сабор Србије и издејствовати његов пристанак. На истој конференцији изражена је жеља да се уједињеној Српској цркви придружи и Српска црква у Црној Гори, чији митрополит Митрофан Бан због болести није могао да буде присутан, али је почетком 1919. године одобрио то уједињење. На конференцији је, поред послова око уједињења, одмах постављено и питање о васпостављењу Пећке патријаршије и поводом тога предузети су потребни кораци.

Након одлуке Архијерејског сабора Србије о престанку на уједињење, у периоду од 24. до 28. маја 1919. године сазвана је Друга конференција епископа обласних српских цркава, којој је председавао

Митрополит црногорски Митрофан Бан. Епархије из Старе Србије и Македоније представљао је Епископ велешко-дебарски Варнава. На овој конференцији донета је одлука о уједињењу у једну Српску православну цркву и објављено је „духовно, морално и административно јединство свих српских православних црквених области“. Изабран је и одбор од пет епископа, чије ће седиште бити у Београду, а за председника одбора изабран је Митрополит Митрофан Бан. Одбор је наз-

ван „Средишњи архијерејски сабор уједињене Српске цркве“, чији је мандат био ограничен до избора Патријарха, са задатком да „представља и заступа целокупну уједињену Српску православну цркву састављену из свих покрајина, да буде извршни орган свих архијерејских конференција, припреми потребан материјал за организацију уједињене Српске православне цркве која ће се звати Српска патријаршија и да спреми потребан материјал за избор Патријарха, затим да отклања све сметње у текућим пословима свих црквених области и да по потреби сазове конференцију свих српских православних епископа“.

Од стране краљевске власти и Владе, 28. августа 1919. године донета је Уредба о устројству Средишњег архијерејског сабора, која је у последњој редакцији имала дванаест чланова. „Архијереји уједињене Српске православне цркве“ упутили су посланицу „свему свештенству и народу Српске православне цркве у краљевству Срба, Хрвата и Словенаца, објавивши да су, сакупљени у Београду, „једногласно утврдили духовно, морално и административно јединство свих наших обласних цркава у једну велику Српску православну цркву“, и позвали „у име Господа нашег Исуса Христа, да се и ви сви уједините у духу и љубави братској и сестринској кроз молитву и благодарност Богу за сва добра до којих сте његовом милостивом помоћи дошли“.

Приоритетни циљ Средишњег архијерејског сабора био је да ступи у преговоре са Православном буковинском митрополијом и Цариградском црквом, да би се добио канонски отпуст за српске цркве које су зависиле од њих и васпоставила Српска патријаршија. После дужих преговора са Буковинском митрополијом, добијен је 22. новембра 1919. године отпусни лист за далматинске епископе.

Од стране
представника цркве
и власти предузети
су кораци и започет
је рад на уједињењу
српских православних
обласних цркава.

Започети су преговори са Цариградском патријаршијом за отпуст из њене јурисдикције епархија у Старој Србији и Македонији, као и босанско-херцеговачких епархија. Пошто је трон Цариградског патријарха био упражњен, преговори су вођени са Синодом. Синод Цариградске патријаршије признао је 19. марта 1920. године ваљаност уједињења српских цркава у једну. Три месеца после признања из Цариграда, и државна власт Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца признала је тај чин указом који је 17. јуна 1920. године потписао, у име краља Петра, престолонаследник Александар Карађорђевић.

ЧЛАНОВИ Првог Средишњег Архијерејског Сабора у Београду 1920. године.

Горњи ред с лева на десно:

ДОСИТЕЈ ВАСИЋ, Епископ нишки;

ИЛАРИОН ЗЕРЕМСКИ, викарни

Епископ Митрополије Карловачке.

Доњи ред с лева на десно:

ДР ГЕОРГИЈЕ ЛЕТИЋ, Епископ темишварски

и Администратор Митрополије Карловачке;

МИТРОФАН БАН, Архиепископ цетињски

и Митрополит Црне Горе, Брда и Приморја;

ИЛАРИОН РАДОНИЋ, Архиепископ и

Митрополит зворничко-тузлански.

На празник Сабора српских светитеља 12. септембра 1920. године, у Саборној дворани Патријаршијског двора у Сремским Карловцима одржана је свечана седница на којој је проглашено уједињење Српске православне цркве и њено уздицање на степен патријаршије. Поводом ове свечаности штампан је и проглас са свим детаљима. Свечаној седници присуствовали су регент Александар Карађорђевић, председник Владе, председник Народне скупштине, сви српски и избегли руски архијереји, администратори епархија, ректори богословија, изасланици царских лаври манастира Студенице, Жиче, Пећи и Дечана, чланови Главног одбора Свештеничког и монашког удружења и велики број других званица. Истога дана потписан је и државни указ од стране регента Александра Карађорђевића и министра вера Павла Маринковића, којим је потврђена одлука Светог архијерејског сабора о успостављању Српске патријар-

шије. У уводу указа истиче се велики значај и улога Српске православне цркве у прошлости. У указу стоји да је: „Српска народна православна црква Светог Саве чувала народност нашу кроз векове, а патријаршија је остала символ народног јединства чак и онда када се државно јединство распало и од једне постало више српских држава. Политичку судбину српског народа делила је вазда и Српска православна црква, тако да је насилно и политичко разједињење довело и до насилног црквеног разједињења. Сада, када је помоћу Божјом и снагом народа, потпомогнуто огромним жртвама православног свештенства, извршено велико дело народног ослобођења и уједињења у једну државу, представници раздељених цркава, вођени духом Светог Саве, богоносних и осталих светитеља и доблесних патријараха восијавших у српској земљи, прогласили су јединство Српске православне цркве и васпостављање Српске патријаршије. Потврдивши

указом од 17. јуна 1920. године једнодушну одлуку свих православних архијереја из Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца о уједињењу свих православних цркава краљевине, ми данас потврђујемо и одлуку Светог архијерејског сабора Православне цркве Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и проглашујемо васпостављање Српске патријаршије, извршавајући тако и други део Душановог завета.”

**На празник
Сабора српских
светитеља
12. септембра
1920. године,
у Саборној
дворани
Патријаршијског
двора у
Сремским
Карловцима
одржана је
свечана седница
на којој је
проглашено
уједињење
Српске
православне
цркве и њено
уздицање
на степен
патријаршије.**

Свети архијерејски сабор Српске православне цркве је на седници одржаној 28. септембра 1920. године изабрао за Патријарха – Митрополита Србије Димитрија Павловића. Избор новог патријарха био је у складу са канонима цркве, а као пример је послужио избор првог српског патријарха 1346. године за време цара Душана, који је Митрополита скопског, Митрополита престонице државе, уздигао за Патријарха. Влада Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца се није обазирала на тај начин избора, већ је 23. октобра 1920. године издала две уредбе: Привремену уредбу о Српској патријаршији и Уредбу о избору Српског патријарха. Према Уредби Владе, избор Патријарха извршен је у београдској Саборној цркви на празник Светог краља Милутина, 12. новембра 1920. године. Од тројице кандидата, опет је изабран Митрополит Димитрије. Истог дана, престолонаследник Александар потписао је и указ о именовању Митрополита Димитрија „за Српског патријарха Православне цркве Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца са столицом у Београду, а привременим седиштем у Сремским Карловцима”. Сутрадан, 13. новембра 1920. године, уследило је и свечано устоличење у Саборној цркви у Београду, када је Патријарху Димитрију Митрополит пећки Гаврило Дожић, заједно са регентом Александром, предао жезал Светог Максима (Бранковића). После овог чина, Патријарх Димитрије ступио је на трон Светог Саве са свим правима и дужностима врховног архијереја Српске православне цркве. О своме избору за патријарха и ступању на трон, Патријарх Димитрије обавестио је све поглаваре православних цркава. Сви

поглавари су одговорили да га признају за Патријарха Српске православне цркве и послали му честитке.

Традиционално увођење у патријаршијски трон обављено је четири године касније, на Велику Госпојину 1924. године, у Пећкој патријаршији. Пре тога је Свети архијерејски сабор одржао две седнице, 26. и 27. августа 1924. године, на којима је донета одлука од историјске важности: да се Пећка патријаршија прогласи ставропигијалним манастиром Српског патријарха. Краљ Александар је на устоличењу прочитао историјску повељу о пећкој интронизацији и предао Патријарху панагију са ликом Светог Саве и свих српских светитеља – која је после тога остала наслеђе свих српских патријараха. Патријарх Димитрије се из Пећи обратио посланицом свим синовима и кћерима Српске православне цркве. Свечаност у Пећи завршила се парастосом на гробу „великог цара српског Душана Силног, оснивача Српске патријаршије”.

Избор новог патријарха био је у складу са канонима цркве, а као пример је послужио избор првог српског патријарха 1346. године за време цара Душана, који је Митрополита скопског, Митрополита престонице државе, уздигао за Патријарха.

**Свети архијерејски сабор
Српске православне цркве
је на седници одржаној
28. септембра 1920. године
изабрао за Патријарха –
Митрополита Србије
Димитрија Павловића.**

Протођакон
Далибор Мидић

ПАНАГИЈА ПАТРИЈАРАХА СРПСКИХ

Неколико година након што је проглашено уједињење, Српска православна црква радила је на свом унутрашњем уређењу и усаглашавању црквене, богослужбене, уставне и канонске праксе. Године 1924. створили су се услови да Патријарх Димитрије буде устоличен у Пећи, историјском седишту Српске патријаршије. Краљ Александар Карађорђевић и Влада, који су у највећој мери и допринели поновном

васпостављењу

Српске
патрија-
рши-
је,

желели су да овај догађај буде највеличанственије прослављен, па је направљен програм устоличења. Такође, краљ и Влада желели су да Патријаршију дарују поклоном достојним овог величанственог чина.

Председник Министарског савета Никола Пашић обавезао је још 1923. године министра вера, проту Војислава Јанића, да поручи израду једне панагије, која ће бити предата Патријарху Димитрију приликом устоличења у Пећи. Нацрт за израду панагије урадио је Пера Поповић, начелник Министарства грађевина, а минијатурне аквареле насликао је академски сликар Урош Предић. Израда панагије поверена је

фирми „Аисос“ (Aysos) из Париза. Трошкове израде платило је Министарство иностраних дела преко благајнице Краљевског конзулата у Паризу, а њена вредност била је 80 000 француских франака. У Краљевину СХС панагија је стигла највероватније крајем 1923. године. Према документима Архива Југославије, похрањена је у сефу Министарства грађевине, где је чекала свечани тренутак устоличења Патријарха Димитрија Павловића у Пећи.

Према сачуваним препискама архитекте Пере Поповића и конзулата у Паризу са јувелирницом „Аисос“, панагија је сачињена од злата, сребра и платине, у које је уграђено природно драго камење и прави бисер. На централном медаљону налази се лик Светог Саве у архијерејској одежди, са жезлом, митром и крстом у руци. Изнад његове главе, у полукругу, исписан је на црквенословенском натпис: „Свети Сава, први архиепископ и учитељ Срба“. Медаљон има и четири равнокрака крста са дијамантима, рубинима и смарагдним бисерима. Изнад централног медаљона налази се круна од злата и платине са два велика смарагдна дијаманта, опточена брилијантима, тиркизом, рубинима, сафирима, бисерима и ружом. Изнад круне налази се ланац, сачињен од два већа и четрнаест малих медаљона. На два велика медаљона, акварелном техником на керамици насликани су Свети арханђели Михаило и Гаврило. Надаље редом, у малим медаљонима изображени су са једне стране свети и благоверни владари: Свети кнез Лазар, Преподобни Симеон Мироточиви, Свети Стефан Дечански, Свети краљ Милутин, Свети краљ Драгутин, преподобна Ана мајка Светог Саве и на врху Свети Стефан Првовенчани. Са друге стране ланца у медаљонима изображени су: Свети Арсеније Сремац, Свети Василије Острошки, Свети Спиридон Патријарх српски, Јоаникије први Патријарх српски, Свети Данило II Архиепископ, Свети Петар Цетињски и Свети Никодим Архиепископ српски.

Свечани чин устоличења Патријарха Димитрија у Пећи, обављен је на празник Успења Пресвете Богородице, 28. августа 1924. године. Поред свих отаџбаних архијереја, устоличењу су присуство-

Медаљон
има и четири
равнокрака
крста са
дијамантима,
рубинима и
смарагдним
бисерима.
Изнад
централног
медаљона
налази се
круна од злата
и платине са
два велика
смарагдна
дијаманта,
опточена
брилијантима,
тиркизом,
рубинима,
сафирима,
бисерима и
ружом.
Изнад круне
налази се ланац,
сачињен од два
већа и четрнаест
малих медаљона.

Оригинални нацрт панагије архитекте Пере Ј. Поповића, Архив Југославије, фонд: Министарство иностраних послова.

вали краљ Александар Карађорђевић, председник Владе Никола Пашић, министри, представници министарстава, хуманих друштава и удружења, војске, морнарице, високи клирици Римокатоличке цркве, представници исламске

заједнице и мноштво народа. На крају Свете архијерејске литургије, краљ Александар прочитао је повељу, након чега је пришао Патријарху и предао му панагију „раскошне и fine израде са ликом првога српскога архиепископа Светога Саве”.

У својој беседи благодарности краљу, Патријарх Димитрије је рекао да је „наш Краљ данас пред свима нама одликовао у мојој личности великом љубављу и признањем нашу Цркву, како учествовањем тако и драгоценим даром ове свете панагије да је као нови први Патријарх понесем и после мене да остане мојим наследницима. На панагији је свети лик нашег великог светитеља Светога Саве. Стављајући панагију на своја прса и гледајући лик Светога Саве и ја и сви моји будући наследници сећаћемо се увек колико

је велико и свето његово завештање”.

Идеја да ова панагија буде наследна свим српским патријарсима потекла је највероватније од Патријарха Димитрија управо приликом овог догађаја, будући да архивска грађа помиње ову панагију искључиво као поклон лично Патријарху Димитрију. Након смрти Патријарха Димитрија 6. априла 1930. године, панагија је ношена у свечаној погребној поворци до Манастира Раковица где је Патријарх сахрањен. Приликом свечаног устоличења новог Патријарха Варнаве Росића, 13. априла 1930. године, према писању тадашње штампе: „Г. др Гаврило Дожић принео је Њ. В. Краљу Патријаршијску панагију којом је у Пећи био устоличен Патријарх Димитрије и Њ. В. Краљ је скупочену панагију ставио око врата новом Патријарху који је пригнуо главу и поклатио се.” Касније ће

приликом устоличења Патријарха Гаврила Дожића у Београдској саборној цркви, 22. фебруара 1938. године, панагију на његов врат ставити кнез Павле Карађорђевић, краљевски намесник. Патријарх Гаврило Дожић панагију је носио на свим свечаностима до почетка Другог светског рата. Где се она налазила у време рата, да ли је напуштала зграду Патријаршије и државу заједно са Патријархом Гаврилом, није нам познато. Крај Другог светског рата и ново друштвено уређење у Југославији, осим присуства државног апарата и представника власти, прекинуло је учешће државе у чину устоличења Патријарха. Први изабрани Патријарх у новој држави, Викентије Проданов, примио је патријаршијску панагију од Митрополита загребачког Дамаскина Грданичког, који га је увео у Патријаршијски трон. Панагију Патријарху Герману Ђорићу

предао је 1954. године Епископ браничевски Хризостом Војиновић, приликом устоличења у београдској Саборној цркви, а приликом устоличења у Пећи Митрополити Дамаскин Грданички и Нектарије Круљ. На устоличењу Патријарха Павла 1990. године, панагију је новоизабраном Патријарху предао Митрополит загребачко-љубљански Јован Павловић, а на устоличењу Његове светости Патријарха српског г. Иринеја Гавриловића, патријаршијску панагију примио је из руку Митрополита црногорско-приморског Амфилохија Радовића. ■

У својој беседи благодарности краљу, Патријарх Димитрије је рекао да је „наш Краљ данас пред свима нама одликовао у мојој личности великом љубављу и признањем нашу Цркву, како учествовањем тако и драгоценим даром ове свете панагије да је као нови први Патријарх понесем и после мене да остане мојим наследницима”.

Протођакон Далибор Мидић

БОГОМОЉАЧКИ ПОКРЕТ У НИШУ

Прва организована Народна хришћанска заједница у Нишу појављује се 1929. године. Поред благослова Светог владике Доситеја Васића, оснивање овог покрета у Нишу било је и последица ангажмана двојице нишких свештеника, Душана Ђорђевића и Николе Недељковића. Прота Алекса Тодоровић, десна рука Владике Николаја Велимировића, примио је још 1922. године ову двојицу својих старих пријатеља у часништво Православне народне хришћанске заједнице. Свештеник Душан Ђорђевић је чак постављен за потпредседника Савеза братства православних хришћана, на чијем се челу налазио Владика Николај.

Након 1929. године и формалног оснивања нишке подружнице, Богомољачком покрету приступили су угледни, имућни и познати грађани старог Ниша: сенатор, индустријалац, народни посланик и дугогодишњи председник Црквене општине нишке – Хаџи Јордан Цветковић Рошко, дугогодишњи диригент Нишког црквеног певачког друштва „Бранко” – Миша Радовановић, руски емигрант, професор и писац – др Сергије Делички, индустријалац Ђока Јовановић и многи други.

Значајно место у животу нишког Богомољачког покрета имао је старац Викентије Илић, последњи чувар Хиландарског метоха у Нишу. Старац Викентије потицао је из богомољачке породице из Младеновца, а на Свету Гору отишао је

1907. године. Године 1924. послат је у Ниш да прими дужност таксидота Хиландарског метоха у Нишу. У скромном здању Хиландарског метоха који се налазио недалеко од Саборне цркве, старац Викентије је стално окупљао богомољце којима је говорио о Светој Гори и Хиландару. Он је и сам на Свету Гору послао неколико монаха из Ниша – Недељка, потоњег монаха Никона Хиландарца, затим извесног Светозарчија, док су две рођене сестре из породице Филиповић отишле у Манастир Љубостиња.

Слава нишке Народне хришћанске заједнице био је празник Света Три јерарха. Нишки богомољци приложили су Малом нишком саборном храму један кристални полијелеј и два велика месингана свећњака, који су се налазили испред иконостаса, на којима је писао: „Слава Христу – љубав народу, Нишки богомољци на дан своје славе 1938. године”.

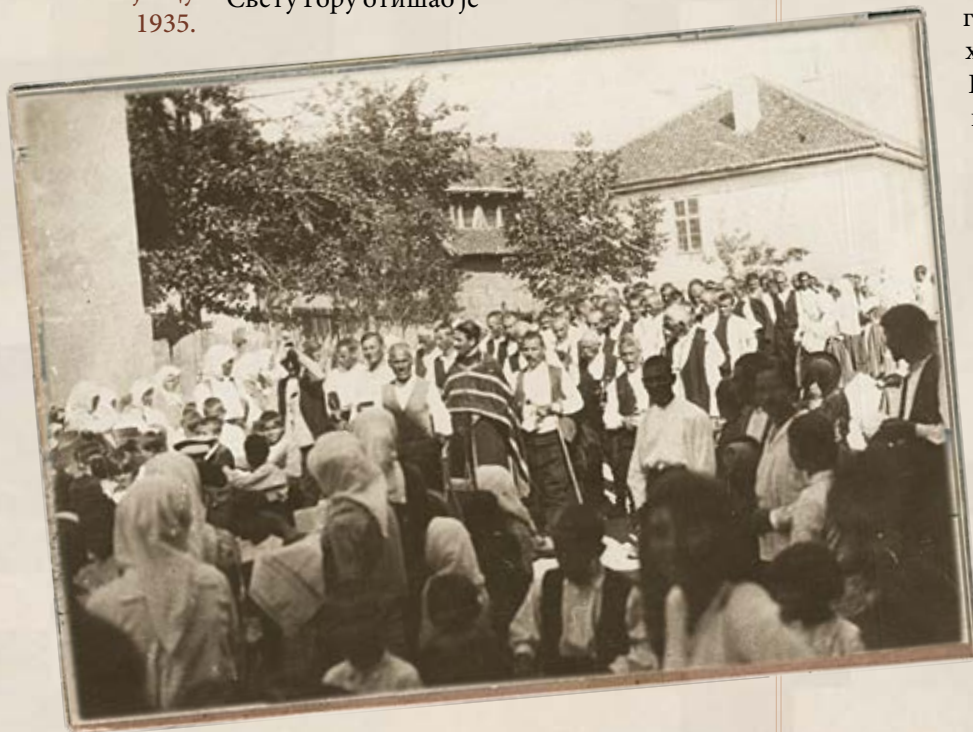
Одлазак Епископа Доситеја из Ниша 1933. године и долазак Епископа др Јована Илића, отворили су ново поглавље у животу нишке Народне хришћанске заједнице. Са благословом Епископа Јована, потомка осведочених старих старопланинских богомољаца, НХЗ у Нишу, уз помоћ градских трговачко-занатских еснафа, оснива тзв. „Месну заједницу деце и младежи”. Циљ ове организације био је умни, физички, васпитни и културни развој омладине. Такође, Епископ Јован 1934. године оснива и „Женски хришћански покрет”, при коме делује и прво Верско добротворно старатељство. Чланице овог друштва основале су фонд „Српска мајка”, који је издржавао сирочад и удовице.

Један истакнути нишки богомољац, пекар Милорад Вукадиновић основао је 1935. године хумано друштво „Насушни хлеб”. За ово удружење, Милорад Вукадиновић је успевао сваке године да од пекарског еснафа обезбеди васкршњи дар, 150 до 200 одела деци из сиромашних породица, а сваког дана пекарски еснаф обезбеђивао је 70 хлебова сиромашнима, које су делили нишки богомољци.

Поред велике харитативне делатности, нишки богомољци ревностно су проповедали православље и бранили га и својим животима. Ово је нарочито било изражено у време конкордатске кризе 1937/38. године. Нишки богомољци са Нишком црквеном општином организују неколико протестних збора у центру града против Конкордата.

Према
усменим
казивањима
старих
нишких
богомољаца,
записима
проте Петра
Гагулића
и сећањима
његовог сина
г. Косте
Гагулића

Литија на
Источни
петак, слава
богомољачког
братства
у Горњем
Матејевцу
1935.

Богомоļачка
слава Свети
архијакон
Стефан,
Вртиште

Приликом једног протеста, одржаног 21. јула 1937. године испред Саборне цркве, свештеници су спалили текст Конкордата, након чега је кренула литија градским улицама. У Обреновићевој улици је дошло до сукоба са полицијом, која је литију растерала, а свештенике претукла. Двадесет осмог новембра 1937. године, у Нишу је свечано обележена двадесет друга годишњица страдања свештеника Нишке епархије у Првом светском рату. Ово је заправо био још један протестни скуп који су нишки богомољци организовали против Закона о конкордату. На позив Епископа Јована, у Ниш су дошли Митрополит загребачки Доситеј Васић, Епископи рашко-призренски Серафим, жички Николај, браничевски Венијамин и тимочки Емилијан. Величанствена литија кренула је од Саборне цркве са око 300 свештеника и преко 20.000 верних. Из свих крајева Краљевине Југославије пристигла су богомољачка братства. Са овог догађаја послата је снажна порука тадашњим властима.

Почетак Другог светског рата донео је велика и тешка страдања Нишлијама. Свештеник Никола Недељковић упокојио се непосредно након почетка рата, док је прота Душан Ђорђевић прешао са службом у Београд одмах по доласку Патријарха Гаврила Дожића 1938. године. Срећна околност у несрећним временима био је рад тзв. „Ратне богословије” у Нишу. Већ крајем 1941. године у Ниш долазе ученици богословија из Београда, Битоља и Призрена, заједно са својим професорима. Један од њих био је и познати духовник, учитељ и вођа богомољаца, протосинђел Јован Рапајић, а значајан је био долазак и јеромонаха Михаила Ђусића. Двојица вредних духовника, заједно са

нишким богомољцима, уз свесрдну помоћ председника Општине нишке г. Јована Чемерићића, радили су на пријему и збрињавању избеглица које су се обреле у Нишу прве године рата.

Значајно место међу мисионарима заузима и архимандрит Данило Синко, старешина манастира Вета код Беле Паланке. У време рата, а и након њега, још као јеромонах, Данило Синко је на коњу обилазио град и села у околини града, неуморно проповедајући Јеванђеље. Једном недељно држао је вишечасовна предавања у Манастиру Светог Јована у Горњем Матејевцу, код Храма Светог Илије у Кнез Селу и Храма Светог Пантелејмона у Нишу.

Народна хришћанска заједница престала је да постоји крајем Другог светског рата.

Ипак, богомољци су наставили да се састају на храмовним и манастирским саборима. Од краја Другог светског рата празновање Светог Саве пребачено је из школа у храмове. Домаћини школске славе у храму били су богомољци са својом дечицом, која су, према казивањима старих, не мали број пута због тога доживљавала непријатности у школи. У тешким временима, без икакве материјалне помоћи државе, успели су да сачувају и подигну нове храмове и парохијске домове, обнове цркве и манастире, издржавају свештенике и монахе, чувају веру, морал, обичаје и побожност. Без овакве духовне

„Хлеб
насушни”

снаге, упитно је да ли би се Српска православна црква могла сачувати у другој половини XX века. Деца из богомољачких породица била су нова духовна снага многих манастира у којима су примила монашки постриг, а скоро сви свештенички кандидати богословија потицали су из богомољачких породица.

Милица Михајловић

МАНАСТИР СВЕТОГ ОНУФРИЈА

Манастир Светог Онуфрија се налази у близини села Стањинца (потез Базовик), на живописним обронцима Старе планине. Овај предео припада Општини Књажевац, а манастир је под црквеном јурисдикцијом Епархије нишке. На путу између Калне и Пирота среће се упечатљив водопад Бигар, који представља оријентир за скретање на пут који води ка манастиру, до којег се најлакше стиже теренским возилом. Стари и напуштени манастир се простире на узвишеном пропланку, уоквиреном листопадним шумама. Дубље у шуми се налази пећина која је служила као скривница за мештане у временима невоља. Манастирски комплекс данас чине: црква, звоник и конак са новоизграђеним пространим тремом. Црква је

На путу између Калне и Пирота среће се упечатљив водопад Бигар, који представља оријентир за скретање на пут који води ка манастиру, до којег се најлакше стиже теренским возилом.

триконхалног облика са куполом у центру. Олтарска апсида и певничке апсиде су изведене полукружно. Спољашња зидна површина је обојена у светлоокер боју. Изнад западног улаза у цркву, у ниши је представљен Свети Онуфрије, патрон храма (реч је о савременом живопису). Унутрашњи зидови су бели, без трагова живописа, изузев представе Христа у ниши предложења. Иконостас је новијег датума, а савремене престоне иконе на њему нису сачуване. Северно од цркве, од дрвета је подигнут вишеспратни звоник са једним звоном. Источно од олтара цркве сачувана су два надгробна споменика. Познато

је да се две манастирске старине чувају ван Манастира Светог Онуфрија. То су рукописни псалтир из треће четвртине 16. века, који се чува у Народној библиотеци „Иван Вазов” у Пловдиву, и икона Светог Онуфрија, која се чува у Завичајном музеју у Књажевцу.

Историја Манастира Светог Онуфрија није проучена. Подаци којима се располаже врло су

Стари и напуштени манастир се простире на узвишеном пропланку, уоквиреном листопадним шумама. Дубље у шуми се налази пећина која је служила као скривница за мештане у временима невоља.

скромни. Период настанка манастира није могуће одредити. Први помен је из 16. века. Историјско-уметничка истраживања су ограничена оскудношћу постојећег материјала. Тренутни изглед цркве потиче из периода последње обнове манастира од 2003. до 2007. године, када је об-

ових редова је као девојчица са својом баком и сестром дошла до манастира. Бака Радмила Тодоровић из Књажевца је, дошавши након више деценија на место заборављеног манастира,

била потресена стањем цркве које је затекла, и својим молбама, предлозима и трудом међу мештанима утицала на почетак и ток обнове манастира. Бака је као девојчица одлазила у манастир на празник Светог Онуфрија где је ноћила. Тада је у манастиру одржаван сабор и вашар. Она је данас чуварка манастира која поседује кључ цркве и из свог богатог искуства обнављања светиња у околини и данас живом речју сведочи о васкрсавању старих светих места.

Данас се у овом манастиру служи света литургија на празник Светог Онуфрија, 12/25. јуна и тада је манастирска црква отворена за све вернике који са побожношћу долазе да прославе Господа на овом месту. Осим што је жеља свих који посећују Манастир Светог Онуфрија да он оживи у новом сјају, потребно

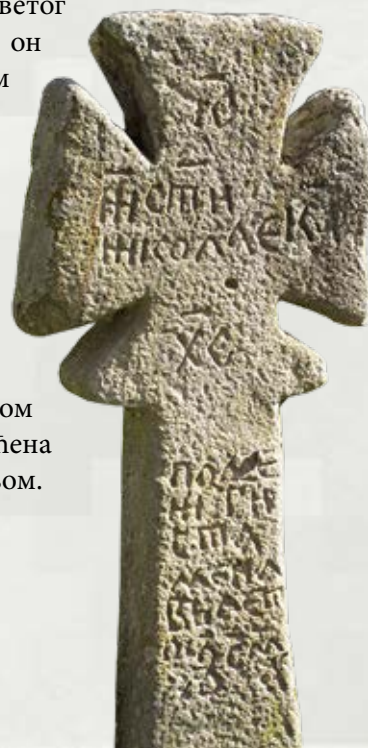
је предузети истраживање како би се расветлила историја и духовно наслеђе свете обитељи преподобног Онуфрија Великог. У том смислу, позвани су браћа и сестре у вери, у предузимљивости, у науци, како би тимским радом наша света црква била обогаћена још једном оживљеном светињом.

новљена стара, оронула црква и потом освећена на дан црквене славе – преподобног Онуфрија Великог, свештенодејством Епископа нишког Иринеја (25. јун 2007. године). Археолошким ископавањима би се дошло до одређених, можда врло битних података о овој мало познатој и непроученој светињи. Посвета цркве нема тако честе аналогије и свакако представља занимљивост, а повест монашког и духовног живота у овом манастиру чини још увек непознаност.

Лична и аутентична белешка у овом прилогу је сведочење о томе како је иницирана последња обнова Светоонуфријевог манастира. Ауторка

Данас се у овом манастиру служи света литургија на празник Светог Онуфрија, 12/25. јуна и тада је манастирска црква отворена за све вернике који са побожношћу долазе да прославе Господа на овом месту.

ВЕРОУЧИТЕЉ НА ЧЕЛУ ШКОЛСКОГ ТИМА

Стефан Ранчић
администратор Google-апартмана
ОШ „Мирослав Антић” у Нишу

По резултатима анкете коју је спровео Завод за унапређивање образовања и васпитања на узорку од 15.000 наставника, стручних сарадника и директора, у претходном периоду највећи број наставника (преко 52% свих испитаника) користио је Google-учионицу као систем за организовање и реализацију учења на даљину. Google-учионица била је логичан избор многим школама, јер нуди једноставно корисничко окружење за ученике и предаваче, могућност постављања различитих садржаја са интернета и креирања наставних садржаја уз помоћ апликација, поједностављен приказ задатака и обавеза, могућност приступања са различитих уређаја итд.

Компанија „Google” је на глобалном нивоу идентификовала повећану употребу учионице (која је једна од апликација коју ова компанија развија) и омогућила школама у свету приступ систему Google-апартмана (Google Suite), прилагодивши га потребама наставе, као Google-апартман за образовање (Google Suite for Education). Компанија је поставила одређене захтеве за регистрацију. Школе морају да доставе одређена документа и потврде, које ће омогућити увид у њихово реално постојање и доказивање њиховог статуса као непрофитне и образовне институције.

У многим школама указала се потреба за увођењем позиције координатора процеса регистравања школе и администрирања Google-апартман мрежом. За ово место нудио се добровољни ангажман у виду пружања помоћи из области информацијског знања.

Пре почетка школске 2020/21. године, школама у Републици Србији достављено је стручно упутство надлежног министарства у којем се препоручује избор Google-учионице као платформе за потребе реализације наставе на даљину. У многим школама указала се потреба за увођењем позиције координатора процеса регистравања школе и администрирања Google-апартман мре-

жом. За ово место нудио се добровољни ангажман у виду пружања помоћи из области информацијског знања.

жом. За ово место нудио се добровољни ангажман у виду пружања помоћи из области информацијског знања.

У ОШ „Мирослав Антић” у Нишу, на позицији координатора овог процеса нашао се вероучитељ ове школе, дипломирани теолог Стефан Ранчић.

„То сам препознао као место на којем могу да дам допринос школи и понудио помоћ, што је наишло на одобравање, како управе школе, тако и колега са којима свакодневно сарађујем, а који су знали за моје афинитете ка савременој технологији и њеној употреби у настави”, објашњава г. Ранчић.

Први кораци ка испуњавању обавезе коју је преузео катихета Ранчић било је контактирање компаније „Google” како би отпочео процес регистрације школе и добијања налога који ће имати назив школе. Било је потребно направити адресу за сваког предавача и сваког ученика у школи, што није био мали посао.

„Указала се потреба”, каже он, „за додатним појашњавањима начина функционисања Google-учионице колегама, с обзиром да њена употреба представља новитет у њиховој досадашњој наставној пракси. Зато сам на предлог педагога школе организовао презентацију учионице за све колеге, која је имала статус стручног усавршавања унутар установе. Ово је био веома важан корак, јер је требало да колеге науче функционисање Google-учионице и да га касније појасне ученицима са којима су у комуникацији на даљину. Сада се у школи ове учионице активно користе у реализацији наставе.”

Наилазећи на радозналост многих како је дошло до тога да један вероучитељ подучава своје колеге информацијској писмености, Ранчић даје следеће објашњење:

„Вероучитељи су људи цркве, који се одликују врло отвореним, неспутаваним размишљањима и оспособљавању, што природно долази из позиције коју имају у школама и свакодневног радног окружења. Та отвореност ка наизглед различитом од њиховог првобитног позива, није препрека ка остварењу њихове мисионарске улоге на коју су позвани.

Ми се налазимо у специфичном положају – истовремено смо посланици цркве који су са благословом архијереја постављени да проповедају Христа и да се баве службом речи, усмеравајући ученике ка светотајинском животу. Али, будући да смо послани у одређену школу, ми истовремено постајемо и део конкретне заједнице – школског колектива, делећи задатке и обавезе свих предавача у школи. Интеграција вероучитеља у школске тимове и активно узимање учешћа у животу и раду школе, од изразите је важности, како за лични развој вероучитеља, тако и за формирање позитивне слике о предмету Верска настава у школи.

Лични ангажман у активностима и догађањима у школи, креативност и отвореност ка новим сазнањима и унапређење квалитета наставе, наш је примарни задатак.”

На питање о томе шта нова ситуација доноси самој верској настави, катихета Ранчић спремно одговара:

„Лично сам задовољан реализацијом часова катихизиса у настави на даљину. Потенцијал вероучитеља, креативност и нове идеје у организацији наставе дошли су до изражаја управо у новонасталим отежавајућим околностима.

Издвојио бих сарадњу епархијске канцеларије за верску наставу, вероучитеља града Ниша и Радија Глас Епархије нишке, који у заједничком пројекту, у којем учествујем и сам, доприносе очувању и унапређењу квалитета наставе на даљину снимањем видео-лекција.

Ови садржаји објављују се на Јутјуб каналу радија и наши вероучитељи их користе у реализацији наставе. Снимање и емитовање лекција траје и даље, са идејом да се сачини материјал који ће у целости пратити теме за старије разреде основне школе.

Снимљене видео-лекције вероучитељи прослеђују ученицима управо путем Google-учионица.”

„Основни недостатак наставе на даљину управо је немогућност непосредног рада са ученицима у школи”, мисли Ранчић. „Поједини ученици имају мању мотивацију за рад. Почетни проблем је непознавање Google-учионице и начина на који она функционише, али се то лако савладава уз помоћ предавача и упутстава која су у великом броју доступна на интернету. Ученици имају највише притужби на монотонију

Наилазећи на радозналост многих како је дошло до тога да један вероучитељ подучава своје колеге информацијској писмености, Ранчић даје следеће објашњење: „Вероучитељи су људи цркве, који се одликују врло отвореним, неспутаваним размишљањима и оспособљавању, што природно долази из позиције коју имају у школама и свакодневног радног окружења. Та отвореност ка наизглед различитом од њиховог првобитног позива, није препрека ка остварењу њихове мисионарске улоге на коју су позвани.”

Google

Учионица

овог типа наставе, зато што им сваки час личи на претходни. Ови проблеми могу се решити креативним планирањем саме наставе. Као добар избор показала се примена интерактивних квизова, самосталних и групних задатака који подразумевају креативну примену стеченог знања, као и различитих видео-садржаја.”

ПРОЈЕКАТ СНИМАЊА И ЕМИТОВАЊА ВЕРСКЕ НАСТАВЕ У ЕПАРХИЈИ НИШКОЈ

Пандемија ширења вируса корона у Србији довела је до ванредног стања у друштву, прекида редовних сусрета у учионицама и потребе за часовима верске наставе на даљину. Угледајући се на пример Министарства просвете Владе Републике Србије, које је за потребе школске деце широм земље организовало снимање и телевизијски пренос часова разредне наставе, надлежни за верску наставу предузели су сличан корак, користећи постојеће капацитете црквених медија. Са благословом Епископа нишког г. Арсенија, Катихетски одбор и Радио Глас Епархије нишке покренули су још током Васкршњег поста 2020. године, међу првима у Српској православној цркви, снимање наставних јединица за основну школу. У првом циклусу припреме ових садржаја ангажован је део актива вероучитеља из Ниша, који је снимао часове за ученике узраста од петог до осмог разреда основне школе, док су катихете лесковачког актива сачиниле одговарајућу грађу за ниже разреде.

Наставне јединице снимљене су у просторијама Радија Глас у рекордном временском року, захваљујући најпре јасно осмишљеној идеји надлежних организатора, а ништа мање и прегалаштву самих катихета који су учествовали у пројекту, као и самог особља Радија Глас, који су снимали, монтирали и емитовали часове. Поред најављених и репризних термина на радио-таласима на којима је емитована, настава је била доступна на Јутјуб каналу Радија Глас. Вероучитељи који су реализовали часове за емитовање путем радио-таласа и овог канала су: Милош Станојевић и Миодраг Гашић за пети разред, Стефан Ранчић, Биљана Стаменковић и Милан Марковић за шести разред, јереј Иван Лилић и Милош Павловић за седми разред и јереј Игор Стојковић и Дамјан Ђорђевић за осми разред основне школе.

На крају школске 2019/20. године процењено је да је пројекат снимања и емитовања часова у потпуности остварио свој циљ: да ученицима који похађају верску наставу омогући квалитетније праћење наставних садржаја; да катихетама који у ван-

Поред најављених и репризних термина на радио-таласима на којима је емитована, настава је била доступна на Јутјуб каналу Радија Глас. Вероучитељи који су реализовали часове за емитовање путем радио-таласа и овог канала су: Милош Станојевић и Миодраг Гашић за пети разред, Стефан Ранчић, Биљана Стаменковић и Милан Марковић за шести разред, јереј Иван Лилић и Милош Павловић за седми разред и јереј Игор Стојковић и Дамјан Ђорђевић за осми разред основне школе.

редној ситуацији раде са ученицима на даљину пружи основни алат који ће им олакшати наставне активности; и најзад, да јавност, која обухвата децу, родитеље, а овога пута и све заинтересоване, буде упозната са темама које се обрађују на часовима верске наставе. Почев од марта 2020. до краја текуће школске године, емитована је по једна наставна јединица за сваки од виших разреда основне школе, у једном редовном и једном репризном термину, како на програму радија, тако и на радијском Јутјуб каналу. Сви аудио и видео садржаји остају доступни за преслушавање, преузимање и дељење на посебној секцији веб-сајта Радија Глас и на Јутјуб каналу радија, док су све информације о наставним јединицама које се обрађују и вероучитељима који их предају биле редовно ажуриране на веб-сајту и Фејсбук страници Радија Глас. Током пројекта у првом циклусу реализовано је укупно 35 емисија, које су према статистици са радијског Јутјуб канала прегледане укупно 9149 пута.

Посвећеност свих учесника огледала се и у томе што су, поред свих редовних школских обавеза, предузете и ваннаставне активности. Једна од њих била је пројекат под називом „Зашто волим веронауку”, реализован током ванредног стања у марту и априлу 2020. године, а састављен је од видео-записа који сведоче љубав деце према часовима верске наставе. У уводној и одјавној шпици коришћена је песма *Ми смо деца неба*, коју изводи дечји црквени хор „Топлички бисери” из Житорађе. На Јутјуб каналу Радија Глас ови снимци имају близу 800 прегледа. Друга активност била је изложба фотографија ученичких радова поводом васкршњих празника, под називом „Васкршњи дар деце својој цркви”, коју су припремили ученици нижих разреда основних школа Епархије нишке. Они су заједно са својим вероучитељима

од 16. до 26. априла послали више од хиљаду радова, који се и данас могу видети на сајту радија. У оквиру ове изложбе емитован је филм Дарије и Ивоне Крагујевић из Лесковца. „Васкршњи дар деце својој цркви” много је значајно и ученицима и њиховим родитељима, јер су се они на тај начин прикључили племенитој мисији да током ванредног стања приближе свим верницима и људима добре воље поучне, лепе и душекорисне садржаје који се уче на верској настави.

Почетком нове, 2020/21. школске године, настава на даљину остала је актуелна. Већ је отпочео нови циклус снимања, овога пута у амбијенту Храма Светог Николаја у Нишу, са благословом старешине и уз свесрдну помоћ братства ове нишке светиње. Један део катихета који су се ангажовали у првом кругу израде лекција наставио је то и у другом, док су се пројекту придружили и нови реализатори. Регионални центар за професионални развој запослених у образовању омогућио је да учесници пројекта током ове школске године добију потврде о стручном усавршавању. ■

Сви аудио и видео садржаји остају доступни за преслушавање, преузимање и дељење на посебној секцији веб-сајта Радија Глас и на Јутјуб каналу радија, док су све информације о наставним јединицама које се обрађују и вероучитељима који их предају биле редовно ажуриране на веб-сајту и Фејсбук страници Радија Глас. Током пројекта у првом циклусу реализовано је укупно 35 емисија, које су према статистици са радијског Јутјуб канала прегледане укупно 9149.

СА СРЕДЊО- ШКОЛЦИМА „НА ДАЉИНУ”

Савети професорима
верске наставе

Првих месеци нове 2020/21. школске године, у школама се примењује комбиновани метод наставе, по којем група ученика долази у учионице, док друга група прати наставу од куће. Често се догађа да средње школе, због тешкоћа у организовању простора и распореда, препоруче да се верска настава, као изборни предмет, у потпуности организује „на даљину”. То није увек показатељ негативног става управе школе према предмету и нама. У

Није време за размишљања или исказе попут оног да „ништа не може да замени живи разговор”. Важно је да ми, држећи се Божјих заповести и прихватајући Божји промисао, откривен у датим околностима, прихватимо сву одговорност да услове рада, такве какви јесу, прилагодимо циљевима и начелима свог служења.

свакој прилици где је то могуће, радије покажите разумевање према организаторима наставе у школи и прихватите њихове предлоге.

Ако вам је предложено да своју наставу у целости реализуете „на даљину”, усредсредите се на добре стране тог начина рада са ученицима. Није време за размишљања или исказе попут оног да „ништа не може да замени живи разговор”. Важно је да ми, држећи се Божјих заповести и прихватајући Божји промисао, откривен у датим околностима, прихватимо сву одговорност да услове рада, такве какви јесу, прилагодимо циљевима и начелима свог служења.

Платформе за наставу и учење „на даљину”, попут

Google-учионице, садрже мноштво квантификатора – бројева, процената и поена потребних за оцењивање ученика. Колико год је могуће, избегавајте коришћење ових алата. Скривена предност верске наставе као изборног предме-

та је у томе што фокус пажње не мора да стоји на оцени. Што чешће заобилазите ситуације у којима вреднујете знање и владање ученика, не само зато што су наше оцене описног типа и не улазе у просек успеха, већ пре свега што сама пракса оцењивања не погодује квалитету односа који смо позвани да остваримо у верској настави.

Кад год је то могуће, примените принцип што мањег оптерећивања ученика количином градива и обавезама. На тај начин показатељ разумевања за њихов тренутни положај, што је основни услов успостављања искреног дијалога. Према сопственој процени, допустите појединим ученицима да привремено не учествују у достављању задатака. Не претпостављајте да је разлог њиховог одсуства увек знак њиховог негативног става. Не вршите притисак ни у погледу рокова које им дајете да испуне своје „обавезе” према нашем предмету. Допустите им у томе што је могуће већу слободу.

У условима рада „на даљину”, изаберите метод. Увек тежите минимуму предавања позитивног знања које ће они имати дужност да савладају и понове, а предност дајте дијалогу и размени слободних мишљења и ставова. Имајте на уму лошу навику ученика да у својим одговорима репродукују исто оно што су чули од наставника, или чак да преузимају садржаје са интернета. Највише користите опцију достављања питања, пажљиво и креативно сročених, тако

У условима рада „на даљину”, изаберите метод. Увек тежите минимуму предавања позитивног знања које ће они имати дужност да савладају и понове, а предност дајте дијалогу и размени слободних мишљења и ставова.

да полазе од неке асоцијације на наставну јединицу, али да свој темељ налазе у њиховом стварном животном искуству. Свима поставите почетно питање и тражите одговор у једној

Највише пажње посветите тону свог обраћања ученицима.

Поштујте њихов интегритет, афирмишите га и утврђујте у свакој прилици.

или две реченице, са назнаком да ћете накнадно свима посебно поставити још једно или два питања. Водећи писане разговоре, усмерите сву пажњу на слушање повратних информација. Будите спремни на то да неке ваше речи неће наићи на разумевање. Не оклевајте да се извините због нејасноће, тренутне непажње или неувиђавности која вам се омакла у разговору. Избегавајте да дајете исказе који садрже непосредно вредновање одговора, било негативно или позитивно. На часовима систематизације градива охрабрите ученике да они вама постављају питања. Озбиљно схватите свако питање које није неумесно, чак и када нема везе са темом обраде.

Највише пажње посветите тону свог обраћања ученицима. Поштујте њихов интегритет, афирмишите га и утврђујте у свакој прилици. Водите рачуна о живости дијалога, отворености

и аутентичности обраћања с ваше стране. Захвалите ученику на послатом одговору, али не користите притом исте фразе у другој или трећој реченици писаног разговора. Не либите се да свој одговор напишете и латиницом, када вам ученик пише тим писмом: културни значај употребе ћирилице је важан, али не толико да би скретао пажњу са блискости која се успоставља приликом дијалога.

Увек одржавајте добру сарадњу са школским службама. Сачињавајте базу копија свих разговора, пишите дневнике и извештаје чак и када надлежни то не траже од вас. На тај начин утврђујете свој професионални интегритет и олакшавате себи планирање даље наставе. Осим тога, примери добре праксе који се буду показали у одговорима ваших ученика, моћи ће у том случају да послуже и другима као оријентација и надахнуће. ■

Ивица
Живковић

Водите рачуна о живости дијалога, отворености и аутентичности обраћања с ваше стране.

Захвалите ученику на послатом одговору, али не користите притом исте фразе у другој или трећој реченици писаног разговора.

ПРИНЦИПИ ВЕРСКОГ ОБРАЗОВАЊА МЛАДИХ

Служба за младе
Православне цркве
у Америци

Због специфичности друштвеног живота у Америци, односно у Сједињеним Америчким Државама, верска настава у тој земљи није део државног школског система, већ се спроводи у такозваним недељним школама које организује црква. Без обзира на то, у овом делу света принципи православног верског образовања исти су као и у свим другим крајевима православне васељене. То је још један показатељ Богом дарованог јединства у учењу и вери свих православних хришћана, које се заснива на Светом писму и предању святих отаца цркве. Принципи које је дефинисала Служба за младе Православне цркве у Америци представљају специфичан допринос америчке културе свему ономе што знамо из православних традиција нашег поднебља и суседних – европских и источних образовних искустава.

Жива динамика путем које се остварују циљеви службе за младе, може се најбоље артикулисати у неколико принципа верског образовања деце и младих.

1 Рана младост је незаменљиво време за лични развој.

Године ране младости представљају критични период преласка од детињства ка одраслом добу, који је више од било којег другог узраста у животу концентрисан на телесни, душевни и социјални раст. Будући да развој вере стоји у вези са тумачењем смисла живота и сопственог искуства, време ране младости је важна основа у духовном развоју појединца. Млади почињу да граде свој осећај смисла и вредности, постајући способни за један дубљи лични однос са Христом и за одговорно хришћанско делање. Да би им било од помоћи да изађу на крај са тим подвигом, верско

образовање мора да укључи подршку родитеља, руководство и примере вршњака и одраслих ближњих, као и даље сазревање црквене заједнице, која прихвата одговорност да заједно са младима учествује у потрази за смислом и правим изразом вере.

2 Верско образовање тиче се целовите личности.

Они који се ангажују у верском образовању требало би да озбиљно узму у обзир властиту одговорност у подршци узрастању младих у целовите личности, у друштвеном, духовном, културном смислу и слично. Целовито посматрана, млада особа има многе важне потребе које се морају разумети у контексту свакодневног живота, укључујући породичне ситуације, односе са вршњацима, школске и ваннаставне активности, став према вери и питања моралних вредности. У животу свакога од нас различите потребе долазе до изражаја у различитим периодима током процеса сазревања, а једна од ознака верског образовања требало би да буде препознавање тренутка када је нека млада особа спремна да предузме нове кораке.

3 Верско образовање укорењено је у односима.

Верско образовање пре свега укључује не програме, већ односе. Ступајући у односе са другима, млади људи се оспособљавају да се суоче са другима и прихвате себе и друге, да разјасне своје циљеве и вредности и да се усуде да буду оне личности које су позвани да буду. Односи који формирају верско образовање исти су они који формирају заједницу вере и посредују Христову благодат, подстичући младе на даљи раст и отварање ка Богу. Однос између личности у верском образовању захтева њихову узајамну отвореност ка промени и вољу за растом. Ова веза оплеменењује и младе и одрасле на такав начин да заједница вере оживљава у сведочењу васкрслог Христа.

4 Верско образовање је позив у заједницу.

Бог позива младе, као и одрасле, да буду чланови његовог народа, цркве, да се придруже ходочашћу ка небеском Оцу и учествују у сазнањима о смислу и вредностима живота. Као Тело Христово, заједница цркве доноси младима живото-

давно присуство Христа у речи и светим тајнама. Суштински значај за верско образовање има подршка и живи пример окружења црквене заједнице, посебно парохије. Без тога, верско образовање остаје у вакууму који онемогућава потпунији раст и сазревање у вери. Верско образовање најделотворније се одвија у локалним заједницама

породице, парохије и школе, у чијим активностима млада особа најпотпуније учествује. Оно постоји како би подржало и ојачало приврженост младих свакоме од ових окружења. Оно такође даје снагу исцељења и поновног успостављања оних заједница у којима су млади исказали потребу најпре да одбију, а затим да реинтегришу њихово наслеђе.

5 Верско образовање функционише као потврда личних талената.

Важан аспект у процесу верског образовања је препознавање и развој способности појединаца и изградња позитивног значења њихове личне вредности и способности. Да би делотворно позивала младу особу ка сазревању, потврда мора бити постављена на тло изворног поверења које је део интегритета и способности младе особе. Буђењем потенцијала код појединаца и прихватањем њихових талената, заједница обогаћује свој живот и своју способност да служи другима.

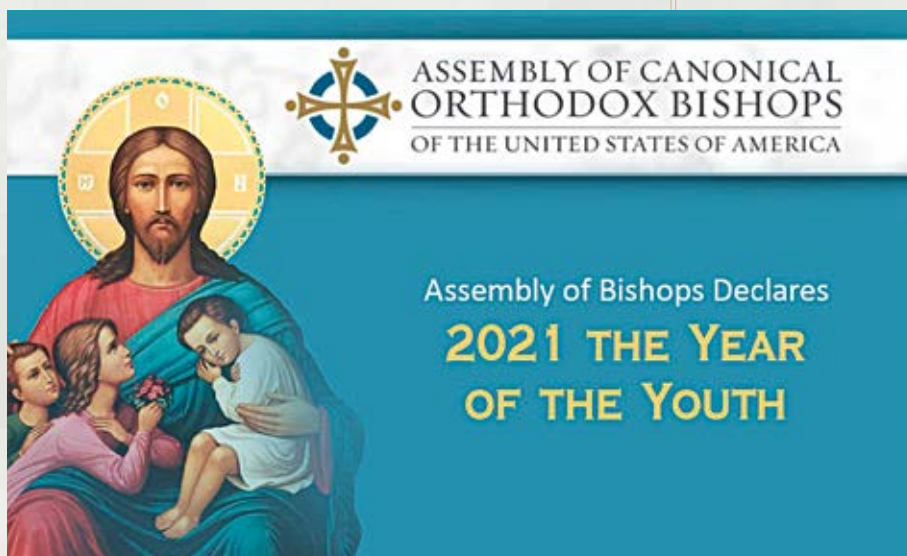
6 Истинско верско образовање увећава само себе.

Суштинска одлика верског образовања је да оно у свакој особи буди спремност да верски образује друге. Верско образовање треба да нуди младима не само примерене програме, већ и сусрете са другима у спровођењу црквене мисије, како би сведочили јеванђеље, живели у заједници и служили другима у љубави и истини.

Ови међусобно повезани принципи служе као основа за концепт верског образовања, али они не обухватају све што је важно. Напредујући у верском образовању, други ће моћи да открију додатне принципе и да допуне оно што је овде наведено.

Очекује се да верско образовање данашњице допринесе ширењу Христовог јеванђеља и да посведочи нашу веру у друштву и у породичним односима. Ово је време наде и улагања у будућност. Више него икад раније, данас је очигледна глад младих људи за јеванђељем Исуса Христа.

Црквене заједнице имају могућност да утоле ову глад уколико њихов приступ буде широк и креативан. ■

Извор:
*A Vision on
 Youth Ministry,*
 from: OCA Resource
 Handbook for Lay
 Ministries. oca.org
 Са енглеског превео
 и приредио И. Ж.

ЈЕРОМОНАХ ЛУКИЈАН, НАСТОЈАТЕЉ МАНАСТИРА СВЕТОГ ГЕОРГИЈА У АЈДАНОВЦУ

Јеромонах Лукијан рођен је 1946. године у месту Мало Орашје. На крштењу је добио име Лазар. Замонашио се јула 1974. године у Манастиру Својново. У септембру исте године рукоположен је за јерођакона, а убрзо и за јеромонаха. Након две године послушања у Манастиру Својново, отац Лукијан прелази у Манастир Светог Јована Богослова у Поганову. За настојатеља Манастира Светог Георгија у Ајдановцу био је постављен 1996. године. На том месту остао је до свог упокојења, 14. јула 2020. године. Међу његовом духовном децом било је много уметника из разних крајева, који су се једном годишње окупљали на ликовној колонији у Ајдановцу. Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније служио је свештеничко опело новопрестављеном јеромонаху Лукијану у Манастиру Светог Георгија, 15. јула 2020. године. ■

ПРОТОЈЕРЕЈ МИЛЕНКО МИЛУТИНОВИЋ, ПАРОХ КРУПАЧКИ

Након тешке болести, 31. јула 2020. године, у Клиничком центру у Нишу уснуо је у Господу протојереј Миленко Милутиновић, парох крупачки. Отац Миленко рођен је 1957. године у Белоињу код Сврљига. Завршио је Богословију Светог Кирила и Методија у Призрену. Епископ нишки г. Иринеј рукоположио га је у презвитерски чин 1983. године. Свој свештенички подвиг започео је у каланској парохији. По благослову архијереја, своју службу од 1994. године наставио је да служи у лалиначкој парохији, а од 2016. године до свог упокојења био је привремени служитељ крупачке парохије. На Васкршњи уторак, 30. априла 2019. године, одликован је протојерејским чином. Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније служио је опело блаженопочившем протојереју Миленку Милутиновићу 2. августа 2020. године, у Храму Светог апостола и јеванђелисте Марка у Белоињу. ■

МАТИ МЕЛАНИЈА, ИГУМАНИЈА МАНАСТИРА СВЕТОГ СТЕФАНА У ЛИПОВЦУ

Мати Меланија рођена је 1934. године у селу Риђевштица, добивши на крштењу име Добросава. Свој монашки пут започела је у Манастиру Светог Стефана у Наупари. На Велику суботу 1951. године дошла је у Манастир Светог Димитрија у Дивљани, где је на Петровдан 1954. године примила монашки постриг. Године 1975. монахиња Меланија премештена је у Манастир Светог Стефана у Липовцу. У децембру 2005. године изабрана је за игуманију овог манастира. Чин увођења у дужност игуманије обавио је Његово преосвештенство Епископ нишки г. Иринеј. Њена преподобна душа преселила се у Небески Јерусалим 22. септембра 2020. године. Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније служио је 25. септембра 2020. године заупокојену литургију и опело блаженопочившој игуманији Меланији у Манастиру Светог Стефана у Липовцу. ■

Епископ нишки Арсеније

ГОСПОДЕ БОЖЕ МОЈ, ТЕБЕ ИЗАБРАХ И ЗАВОЛЕХ ОД ПОЧЕТКА!

Из слова изговореног
на опелу високопреподобној
Игуманији липовачкој Меланији
у Манастиру Липовцу,
25. септембра 2020. године

Ова дивна и богољубива старица монахиња, рођена је давне 1934. године у благочестивој породици Пантелића, од оца Смиљка и мајке Тонке, у познатом богомољачком селу Риђевштица. На крштењу је добила име Добросава. Све своје детињство подредила је добру; вредна и марљива, трудољубива и послушна, од младалачких дана почела је да се богати врлином, имајући у томе најпре пример својих благочестивих родитеља. Сладост духовног живота коју је окусила у окриљу своје богомољачке породице, убрзо је постала насушна храна овој вредној и неуморној пчели, храна спрема које све друге сласти овога живота немају укуса и не утољавају духовну глад човечју. Следујући пример својих богочежњивих сестара и брата, врло брзо млада Добросава похита у манастир.

У Манастиру Светог Димитрија у Дивљани, још 1954. године она прими ново монашко име Меланија, са њим и светитељку у којој ће имати пример за подражавање, ево већ пуних шездесет пет година – читав један животни век монашког позива, подвига и неуморног успињања на лествици добродетељи. Успела се сестра наша Меланија веома високо, више него што ико од нас овде окупљених може да се похвали, баш тамо где сви ми желимо да се сутра нађемо! Сталним и неуморним радом, свакодневном молитвом и правилом, смирењем и трпљењем, благим осмехом и речју, ова старица стекла је себи за осамдесет шест година земаљског живота неизмерна блага на небу, *где мољац и рђа не кваре* (Мт. 6. 20–21). Заједно са њом овим *уским пућем који води у живот* ходиле су и њене рођене сестре –

блажене успомене монахиње Макрина и Марина, имајући за путовању и руководиоца кроз разне стрмине те животне стазе свога рођеног брата, овде са нама присутног оца Дионисија.

Смирена и скромна, наша Меланија обогатила се много више него неки други који себе сматрају богатима, следујући велику јеванђелску мудрост, нама предану владиком Николајем, који нам каже: *Богаји је онај који има Бога у себи!* Заиста, то је највеће богатство, једино благо које човек може понети са собом са ове земље, а тим бесцен-благом мати Меланија је толико обиловала, нештедимице га делећи са сваким ко је имао прилику да са њом макар и једном поразговара. И у сваком делу неуморно је хитала свога Христа да послужи, тако да оне речи које је њена светитељка Меланија имала на својим уснама када је напуштала овај свет, *Господе Боже мој, Тебе изабрах и заволах од љоучейка!*, необјашњиво и чудесно, више него икоме кога знам, приличе овој нашој преподобној старици. Отуда са сваким правом данас можемо рећи како сестра наша Меланија животом својим испуни завет свог монашког имена и уподоби се светима. Данас њено осмодеценијско христољубиво следовање за Христом налази свој заслужени починак у испуњењу њене вере. Васкрсли из мртвих Христос, истинити Бог наш, који једном за свагда на Крсту победи смрт, учини за нас хришћане гроб предворјем раја! Светлу и чисту, одевену у белину својих добрих дела и непоколебиве вере, данас испраћамо сестру нашу Меланију њеном Женику Христу, коме је од младости своје заручена и до старости остала верна. ■

Исидора Секулић

НАШЕ „ПРЕЛАЗНО ВРЕМЕ”

Исидора Секулић (1877–1958)
била је српска књижевница, академик
и прва жена чланица Српске академије
наука и уметности. Између осталог,
позната и као ауторка новог жанра
који је у теорији познат као
религиозни есеј.

Пронашли смо да ово своје време зове-
мо „прелазним временом”. Место да га
зовемо: време у којем је главна техника
свих средина, а нарочито одговорних средина,
прешла у говорљивост и говорење. Шта би има-
ло да значи прелазно време? Као да има ичега у
времену што није прелазно. Као да може бити
неко парче непуноправног и неисторијског вре-
мена, неког инфериорног времена које ће, вол-
шебно, испасти из континуитета и нико неће
бити за то одговоран. „Прелазно време” једна је
од фраза данашњег конфузног и брбљивог жи-
вота. Да је свет конфузан види се

по томе што се сви престижи клате,
стари и нови, материјални и духов-
ни. А да је говорљивост најгора тех-
ника за подизање и учвршћивање
престижа, види се јасно по томе
што је стање данашњег света једно
велико одсуство достојанства. Над
том јасноћом требало би заћутати.

Средњевековни калуђер забележио
је искуство: и они који много путују
и они који много говоре, ретко се
посвећују; то јест, ретко постижу
горњи и врховни степен у једном
напрезању и позиву. Зашто дана-
шњи државници и политички вођи

непрестано путују? Зашто се непрестано сли-
кају? Зашто при том непрестано говоре? Очај-
но је што нигде више нема намрштеног муш-
ког ћутања, што треба ићи међу древне бисте и
портрете да бисмо видели над прогутаном речју
стиснуте зубе и уста. Многи данашњи политича-
ри сваки свој потез, сваку полунамеру говоре и
објављују. Сваки туђ потез и полунамеру језиком
посматрају. Зашто одмах говорити кад се одмах
неће ништа радити, и кад се одмах не зна шта ће
се после моћи радити? Брза реч је само рефлекс.

Брза реч нема одступнице, нема
куће, не може натраг, јури даље
и вуче за собом човека.

Међутим, све важно и одговор-
но мора имати позадину, дубо-
ку позадину. Важна реч, потен-
цијална реч морала је лежати у
ћутању, и морала изаћи из ћу-
тања. Све што је у човеку вред-
но, ћутљиво је. Страст једноуди
с речима. Велико припремање и
преображавање исто тако. Ве-
лико помирење и жртвовање
исто тако. Зашто се, дакле, гово-
ри тако много и необуздано, и
тако узалудно? Шта се хоће рећи
са тим пијанством од говорљи-
вости? Зашто један тешко одго-
ворни старац на крмилу света

повећава дозе своје говорљи-
вости као неки докони аутомобилист дозе своје
брзине? Зар се не зна да је у тешким ситуацијама
немогућно говорити опширно, добро, одговор-
но? Живот није позорница, и државници нису
глумци који не могу изгубити бистрину главе
и достојанство јер им је све до тачке и запете
унапред написано. Дотерали смо до болести: да
онај ко је изгубио главу, не губи реч. Напротив.
Реч тече, људи казују и поручују све своје рачуне
о томе колико јесу и колико могу бити опасни, и
колико су и у чему изузетак над свима другима.
Радио, техника наше хистерије, одмах то разне-
се с обе стране екватора. И одмах сви други уда-
ре у говорење да су и они тачно такви изузеци, и
изузетак одједаред постаје правило, и није више
ни нов, ни важан, ни страхан. Истопио се тако
један политички фактор; то води у конфузију, а
конфузија поново у говорење.

У енглеском парламенту пао је шамар због гово-
рења. Некада на речи скупа Енглеска примила је
такође технику говорења. Говори за месец дана
колико пре за десет година. Све казује. Њена по-
рука у новинама била је раније празник и вер-
дикт. Сада више није. Тако је онда један дрски
посланик смео да Британију повуче за језик да
би му казала још више. Други посланик се скан-
дализовао, и одјекнуо је шамар.

Онда је енглески парламент вели-
чанствено заћутао, и замрзао у не-
покрету. После дуго времена, знао
је опет једину реч која би се имала
казати, и прогутао ју је.

Стално путовање и говорење до-
нело је сувише додирних тачака
између држава и народа. И то су-
више вулгарних додирних тачака.
Као најобичнији суседи, државе

Очајно је
што нигде
више нема
намрштеног
мушког
ћутања, што
треба ићи
међу древне
бисте и
портрете
да бисмо
видели над
прогутаном
речју
стиснуте
зубе и уста.

Из књиге:
Исидора
Секулић,
Сћојама
Христјовим.
Одабрани
зайиси.
Београд:
Отачник
2019.

се надговарају и „хватају”, драже се, причињавају стид и бол сваки дан. Ћутање би одузело индискретне и сувише болне додирне тачке. Али не, кроз бол и стид опет се даље говори. Државници се ошамућују говорењем. Заразговарају се тешко одговорни људи као жене.

Међутим, неко ко је заћутао, мери и цени и користи се. Израдио се један нов потез руке у политици. Не страшан, напротив, мекан, безмало елегантан потез руке скупљених прстију. Таква мирна рука скоро се неприметно прикучи и напуни тамо где има нешто да процури.

Путују државници и управљачи. Линије и станице њихових путовања, то је данас свету фирмамент. И говоре, говоре ти путници у ходу и у вожњи, седећи и стојећи, са прозора, пред вратима и иза врата. На све има одмах одговор. На једно питање сто одговора. Док би ћутање било један одговор на сто питања.

Као најобичнији суседи, државе се надговарају и „хватају”, драже се, причињавају стид и бол сваки дан. Ћутање би одузело индискретне и сувише болне додирне тачке. Али не, кроз бол и стид опет се даље говори. Државници се ошамућују говорењем. Заразговарају се тешко одговорни људи као жене. Међутим, неко ко је заћутао, мери и цени и користи се.

Говорење то је одавање. Данас се тако рећи провиди које су силе и потези унапред осуђени и побеђени. Провиде се малаксавања. Малаксавања мора бити, јер су то и плодни моменти кад се изједначују противности у једном бићу или збивању. Али малаксавање је приватна ствар и треба да остане прикривено. Ћутање би га прикрило. Али се не ћути. Изнеговала се лажна манија да треба једнако говорити како ни материјалног ни моралног малаксавања нема. А малаксавање се провиди у одсуству густог и мирног ћутања. ■

Анастасија Циулкас

ИКОНЕ У ЗВУКУ

Сећање на
„светог минималисту”
композитора Џона Тавенера

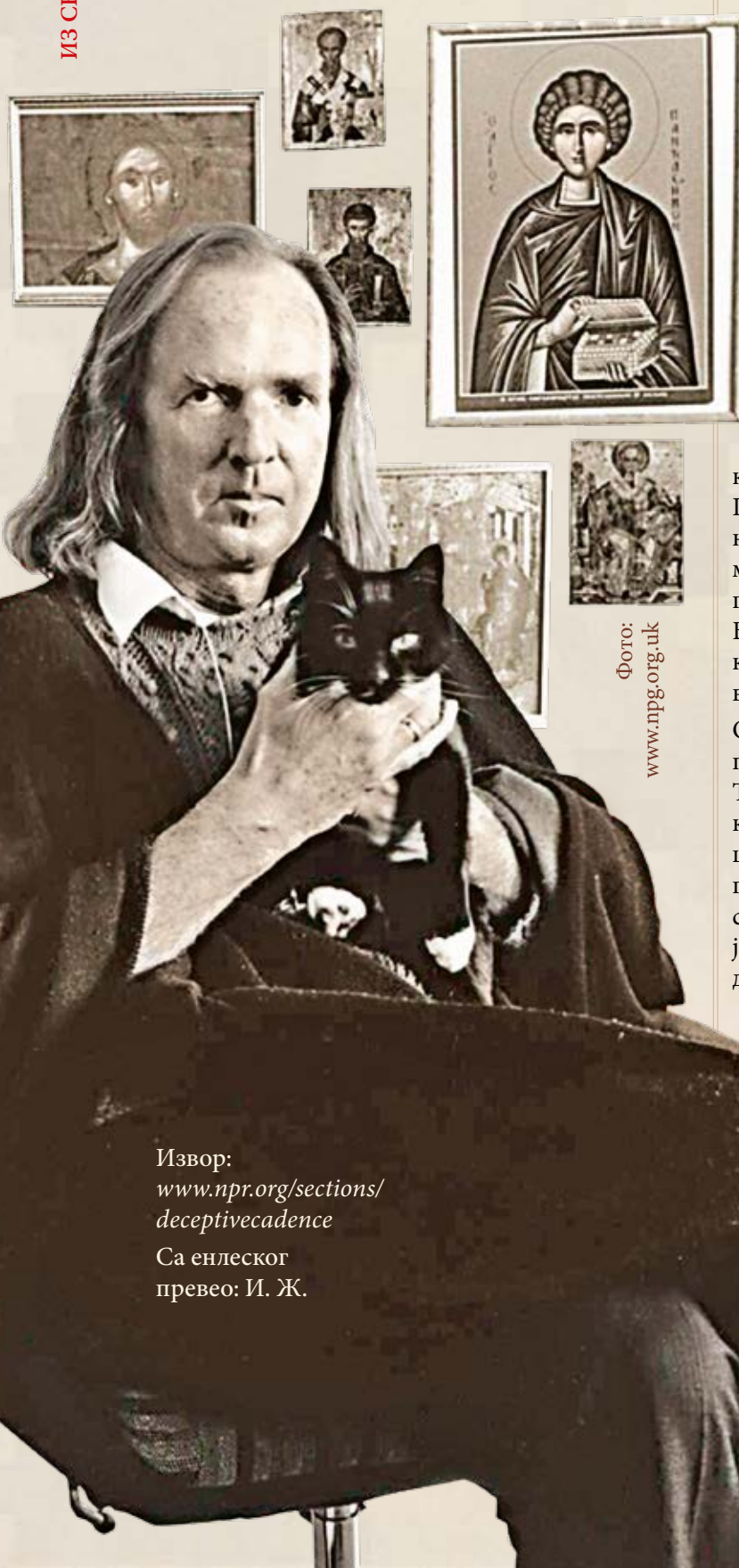

Фото:
www.nprg.org.uk

Извор:
www.npr.org/sections/deceptivecadence

Са енлеског
превео: И. Ж.

Сер Џон Кенет Тавенер (1944–2013) био је енглески композитор, познат по свом обимном опусу религиозних дела, укључујући *Покров*, *Песму за Ајшину* и *Јаћне*. Тавенер је најпре постао познат по својој кантати *Киџ*, чија је премијера изведена 1968. Тада двадесетчетворогодишњак, био је споменут у часопису *Гардијан* као музичко откриће године, док је у *Тајмсу* написано да спада у најкреативније таленте своје генерације.

Током каријере постао је један од најпознатијих и најпопуларнијих композитора своје генерације, најпре због комада *Покров*, који је био најпродаванији албум, и због *Песме за Ајшину*, која је изведена на погребу принцезе Дајане. Његово *Јаћне* се појављује као музика у филму *Велика лејоџа* Паола Сорентина. Тавенер је проглашен за витеза 2000. године, за своје служење музици.

Џон Тавенер је рођен у Лондону, у породици која је подржавала његову љубав према музици. Почео је да учи клавир и оргуље у раним годинама, а наставио је у Краљевској музичкој академији у свом родном граду. Када је имао дванаест година, упознао је своју заштитницу, леди Роду Берли, коју је звао својом „усвојеном кумом” и која га је годинама упознавала са лондонским високим друштвом.

Од самог почетка своје професионалне каријере Тавенер је стварао музику која је наилазила на широк одзив и чинила га омиљеним у јавности. Прву плочу снимио је 1968. године, у својој двадесет другој, у издању *Јадуке*, коју су прославили чувени Битлси.

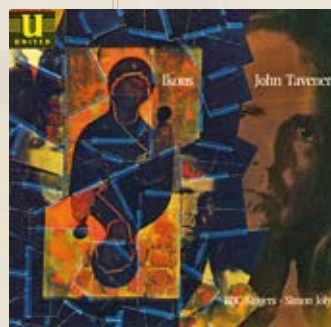
Био је то његов ораторијум *Киџ*, комад чија је светска премијера изведена на првом концерту Лондонског камерног оркестра. Инспирација за *Киџа* дошла му је из библијске приче о Јони и киту – што није било случајно. За Тавенера, музика је више покретач духовног израза неголи циљ сам за себе. У једном разговору за *Јуџарњи њроџрам* америчког Националног јавног радија, Тавенер је рекао репортеру Дејвиду

Често је о својој музици говорио као о „иконама у звуку”, ослањајући се на православну традицију приказивања ликова Исуса, Дјеве Марије и светитеља као врата ка божанском.

Д'Арсју: „Изгледа да смо изгубили свој контакт са првобитном стварношћу, замисао о божанском открочењу као нечем супротном од онога што се учи људским интелектом, нешто до чега се, заправо, долази ако се потпуно препустите и потпуно отворите своје срце.”

Тавенер се 1977. године обратио у руско православље и почео често да путује у Грчку, која је још једно важно средиште православног хришћанства. Често је о својој музици говорио као о „иконама у звуку”, ослањајући се на православну традицију приказивања ликова Исуса, Дјеве Марије и светитеља као врата ка божанском. Убрзо након обраћења добио је наруџбину да састави Божанствену литургију Светог

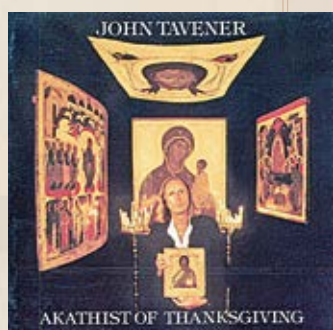
Убрзо након обраћења добио је наруџбину да састави Божанствену литургију Светог Јована Златоустог (основну православну евхаристијску службу) на енглеском.

Јована Златоустог (основну православну евхаристијску службу) на енглеском. Била је то његова прва музика непосредно инспирисана православљем, али уследила су многа таква дела. Тавенер је понекад позајмљивао традиционалне, вековне православне мелодије у својој музици, што је било примећено код већег дела његове западне публике.

У наредних двадесет и више година његова духовна посвећеност дошла је до пуног изражаја у музичким делима каква су *Јање* (1982), по тексту Вилијема Блејка, *Покров* (1988), концерт за виолончело, под надахнућем

Дјеве Марије, опера *Марија Еџипћанка* (1991), о животу светице из четвртог века, као и *Песма за Аџину* (1993), по тексту Мати Текле, једне руске православне монахиње која је завршила студије на Кембриџу и била Тавенерова дугогодишња духовна саветница (упокојила се 2011, у својој деведесет трећој години). Изворно посвећена спомену на смрт младе пријатељице по имену Атина Харијадес, *Песма за Аџину* је касније употребљена приликом погребца принцезе Дајане 1997. године, што је Тавенеровом делу омогућило светски публицитет. Две године касније, Тавенер је написао комад по имену *Женик*, који је извео прослављени певачки квартет *Анонимних четворо* са *Чилинајријан* гудачким квартетом.

Упркос томе што је Тавенер у јавности био прозван „светим минималистом”, чланица *Анонимних четворо* Сузан Хелауер каже да је његова музика веома тешка за извођење – једнако колико и лепа. „Она заправо плута. Поја-

вљује се ниоткуда и потом отплови назад у нигдину”, рекла је она. „Она нема типичну западну структуру са темом и својим развојем. Она једноставно буде, а затим је нема. А веома је квалитетно осмишљена. Није лако отпевати његову музику. Она на неки начин звучи једноставно. Нема бомбастичних техничких захтева, али тражи одржавање једне линије, понекад веома дугих нота, држећи се истог тона у дужим временским интервалима, на један веома тих начин.”

Како је време пролазило, Тавенерово лично поље интересовања ширило се и даље од православног хришћанства, како би укључило једно шире духовно и уметничко путовање. У свом *Велу храма* (2003), свеноћној хорској композицији коју је касније назвао „највишим постигнућем свога живота”, употребио је исламске, индијске, јеврејске и староамеричке изворе. У овом дубоко мистичном, осам часова дугом комаду, Тавенер тврди да су све ове религијске традиције унутар себе обједињене и да све оне представљају законите путеве ка Богу. Каснијих година наставио је са својим експериментима, као што је било дело *Дивна имена* (2007), низ од деведесет девет Божјих имена из муслиманске традиције, отпеваних на арапском.

Упркос Тавенеровом нарушеном здрављу, 2013. године приређене су чак четири његове премијере: хорске композиције *Тојсџојево вјерују* и *Три химне Џорџа Херберџа*, које је априла те године извео Градски хор из Вашингтона у Националној катедрали америчке престонице, као и два нова дела, представљена на Манчестерском међународном фестивалу у јулу, *Љубавни дуети из Кришнине ире* и *Смрти Ивана Иљича*. Често га је узнемиравала „њу-ејдовска” залућеност мелодијама. Он се надао да је његова музика била више од тога, као што је и говорио у интервјуу за *Јуџарњи њроџрам* Националног радија. Тавенер је једном изјавио да има много уметника који могу показати пут до пакла. Он је желео да нас музика, уместо тога, одведе у рај.

Његова музика заправо плута. Појављује се ниоткуда и потом отплови назад у нигдину. Она нема типичну западну структуру са темом и својим развојем. Она једноставно буде, а затим је нема. А веома је квалитетно осмишљена.

ОБРАЗАЦ ПРАВОСЛАВНОГ ТУМАЧЕЊА БИБЛИЈСКЕ КЊИГЕ ПСАЛАМА

Свети Јован Златоусти, *Делá*. Том IX, превео са старогрчког и приредио Дејан Ј. Лучић, Ниш: Епархијски управни одбор Епархије нишке 2020.

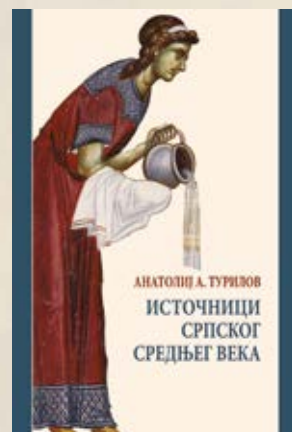
Овогодишњи, девети том *Делá* Светог Јована Златоустог, састоји се од светитељевих Беседа на Псалме Давидове (псалми бр. 3-12; 41; 43-49; 108-117; 119-133), у преводу Дејана Лучића са старогрчког, које се први пут појављују на српском језику. У овом тому објављене су 43 од укупно 58 сачуваних беседа Златоустог на Псалме (превод осталих беседа планиран је за наредни, десети наставак *Делá*). Како стоји у предговору доцента др Ненада Божовића, Свети Јован Златоусти у својим беседама показује да се аутор Псалама користи и антропоморфним говором како би изазвао ефекат на слушаоца и тиме подстакао његово покајање. Тумачећи поједине псалме као месијанске, а поједине стихове као пророштва о Христу, светитељ наглашава органску везу између Старог и Новог завета. Он полемиче са њему савременом јудејском егзегезом, али и са многим ондашњим јеретичима, чиме се показује још један од циљева тумачења: очување истинског црквеног учења насупрот искривљеним тумачењима Светог писма. Критеријум истине који се заснива на богонадахнутости Светог писма и актуализација етичких вредности, постављају се као основни циљ Златоустове егзегезе. У додатку овог издања одштампано је десет илустрација преузетих из Српског псалтира (познатог као Минхенски псалтир), насталог крајем XIV века за време деспота Стефана Лазаревића. ■

ИЗУЗЕТНА СТУДИЈА О СВЕТОМ САВИ

Григорије Божовић, *Сава Немањић – први архиепископ и просветитељ Србије*. Ниш: Међународни центар за православне студије 2020.

Међународни центар за православне студије у Нишу објавио је превод недавно откривене кандидатске дисертације знаменитог српског теолога, професора богословије и националног радника Григорија Божовића, одбрањене 1905. године на Московској духовној академији. Теза коју је Григорије Божовић одбранио у својој двадесет петој години представља, у том тренутку, најобимније и најцеловитије дело неког српског аутора о Светом Сави, а својом свеобухватношћу и данас улази у ред најзанимљивијих монографија о првом српском архиепископу и књижевнику. Овај рад, написан на руском језику на 445 страна у рукопису, по својој целовитости и обухватању свих важних питања за живот и дело Светог Саве, и данас је без премца. У Србији се у то време, као и раније, објављују краћи радови о Светом Сави, или се о њему пише у оквиру ширих тема и прегледа појединих питања, при чему се углавном не сагледава укупна улога Светог Саве, као ни богословска димензија проблема о којима се расправља, а на чијем укључивању инсистира управо Божовић у својој дисертацији. Ово дело до данашњег дана било је потпуно непознато читалачкој јавности. Очигледно ни сам Божовић није био у прилици да приреди своје дело за објављивање, а након његове мученичке смрти није ни могло бити речи о томе због идеолошке забране и пишчеве сатанизације. ■

ЗБОРНИК О СРПСКОЈ ЦРКВЕНО-КЊИЖЕВНОЈ ТРАДИЦИЈИ

Анатолиј А. Турилов, *Источници српској средњеј века*. Ниш: Међународни центар за православне студије, Центар за византијско-словенске студије Универзитета у Нишу 2020.

Захваљујући финансијској подршци Управе за сарадњу са црквама и верским заједницама, у оквиру издавачког плана Међународне научне мреже *Rex Byzantino-slava*, у Нишу је 2020. године објављен зборник радова научног саветника на Институту за славистику Руске академије наука, иностраног члана Српске академије наука и носиоца високих црквених одликовања, др Анатолија Турилова. Радови заступљени у овом зборнику на опширном фактичком материјалу откривају значај српске писмене традиције за средњовековну културну историју балканских Словена уопште и за разумевање размера културне размене између Јужних и Источних Словена. Ово се нарочито односи на последњи чланак, у којем се анализира јединствени споменик српско-руских веза из XVI века – повест о Хиландару и његовим светињама, коју су, према казивању чланова манастирске делегације, забележили у Москви за време цара Ивана Грозног московски писари, а која представља најопширније казивање о српском манастиру на Светој гори које је ушло у средњовековну словенску књижевност. Остали радови пре свега су посвећени јунацима српске историје из XIII и XIV века – Светом Сави, Марку Краљевићу, Вуку Бранковићу, Милошу Обилићу и деспоту Стефану Лазаревићу, тачније појединим епизодама из њиховог живота које из различитих разлога нису у науци биле довољно осветљене. ■

ПОСЕТА ЕПИСКОПА НИШКОГ ПРЕДЕЛИМА ОПШТИНЕ БЛАЦЕ ПОСТРАДАЛИМ У ПОПЛАВАМА

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније посетио је 2. јула 2020. године општину Блаце, а потом и село Попово, које је услед поплава у јуну месецу ове године претрпело последице. Преосвећени владика најпре је посетио Храм Ус-

пења Пресвете Богородице у Блацу, а након тога састао се са председником Општине, господином Миланом Ђурчићем. Током састанка у Општини Блаце, Епископ нишки упознат је са последицама које су поплаве нанеле Општини Блаце и селу Попову. Заједно са својом цеђеном пратњом и председником Општине Блаце, Преосвећени г. Арсеније посетио је село Попово. Тамо се сусрео са начелником Генералштаба Војске Србије, генералом Миланом Мојсиловићем. Војска Републике Србије је предузеле мере како би што брже дошло до санације оштећених путева и објеката. У петак, 10. јула 2020. године, Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније још једном је посетио црквену општину Блаце и том приликом поделио хуманитарну помоћ потребитим породицама овога краја. Ова добротворна акција спроведена је у организацији Православне епархије нишке и Кола српских сестара из Лесковца. Помоћ је дељена у самом Блацу и у селима Врбовац, Попово и Сибница, породицама са већим бројем деце и онима чији су домови оштећени током поплава у јуну.

МАЛО ОСВЕЋЕЊЕ ПАРАКЛИСА ПРЕОБРАЖЕЊА ГОСПОДЊЕГ У ПОРТИ ХРАМА СВЕТОГ НИКОЛАЈА У НИШУ

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније служио је у недељу, 23. августа 2020. године, свету архијерејску литургију и чин малог освећења параклиса Преображења Господњег у порти Храма Светог Николаја у Нишу. Према истра-

живањима археолога и историчара, овај параклис налази се на темељима много старијег храма, за који се верује да је био посвећен Светом великомученику Прокопију и да су у њему чуване мошти овог светитеља, све до њиховог премештања у Прокупље у XIV веку под најездом Турака. У протеклим месецима, залагањем братства Храма Светог Николаја и великог броја приложника, израђен је фрескопис у овом параклису, подигнут трем, изграђен су нов кров, под и фасада, и уређен околни простор, како би ова нишка светиња била доведена у данашње стање, на понос свих Нишлија. Преосвећени г. Арсеније доделио је првој међу добротворима обнове овог параклиса, гђи Душанки Младеновић из Ниша, за показану љубав према мајци цркви Орден другог степена Светог Романа Ђунишког.

ПАТРИЈАРХ СРПСКИ ОСВЕТИО ЗВОНА МАНАСТИРА СВЕТОГ НИКОЛЕ У КУРШУМЛИЈИ И ХРАМ ПРЕОБРАЖЕЊА У ПРОЛОМ БАЊИ

Његова светост Патријарх српски г. г. Иринеј боравио је у Православној епархији нишкој 3. и 4. октобра 2020. године, поводом освећења великих светиња у Куршумлији и Пролом Бањи. Након вечерњег богослужења, Његова светост Патријарх

Иринеј освештао је, на платоу испред храма, нова звона за северну кулу, чија је реконструкција завршена ове године. Том приликом, високим црквеним признањима одликовани су добротвори, институције и појединци, уз чију подршку је обновљена северна кула једне од две најстарије задужбине великог жупана Стефана Немање. У недељу, 4. октобра 2020. године, Његова светост Патријарх српски г. г. Иринеј служио је чин великог освећења Храма Преображења Господњег у Пролом Бањи, где је одмах након тога, уз саслуживање Преосвећених епископа – тимочког г. Илариона и нишког г. Арсенија, служио свету архијерејску литургију.

ОТВараЊЕ СПОМЕН-КОМПЛЕКСА ОСЛОБОДИОЦИМА МЕДВЕЂЕ

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније служио је у Медвеђи, 6. октобра 2020. године, помен палима за слободу

Србије у Првом светском рату. Преосвећени епископ нишки осветио је спомен-плочу браћи Влаховић, а по одслуженом помену он је, заједно са председником Општине Медвеђа, г. Небојшом Арсићем, и командантом Треће бригаде Копнене војске, бригадним генералом Слађаном Стаменковићем, отворио спомен-комплекс ослободиоцима Медвеђе. Након овог свечаног чина, у Дому културе у Медвеђи приређена је изложба фотографија.

ЕПИСКОП НИШКИ ДОБИТНИК ВИСОКОГ ПРИЗНАЊА ГРАДА ЛЕСКОВЦА

Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније присуствовао је свечаној седници Скупштине Града Лесковца 11. октобра 2020. године, на Дан ослобођења Лесковца. Преосвећени г. Арсеније један је од овогодишњих добитника Октобарске медаље – највишег признања Града Лесковца за допринос на пољу културе, уметности, науке и архитектуре. У свом обраћању поводом добијања овог признања, Епископ Арсеније је, између осталог, рекао: „Ово није дан када ћемо се сећати само ратника и жртава ратова, већ и свих оних који су овај град изградиле, који су га волели. Подсетимо се и тога да нас је Господ послао да свет учинимо бољим него што је био. Дао нам је узвишену мисију да будемо врлински људи, који ће примером укаживати како треба живети и како свој дом треба устројити.”

Медијско-информативна служба
Епархије нишке

СЛУЖЕЊА ЕПИСКОПА НИШКОГ ГОСПОДИНА АРСЕНИЈА

У периоду од 29. јуна до 14. октобра 2020. године, Његово преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније је:

5. ЈУЛА – у недељу четврту по Духовима служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

7. ЈУЛА – на празник Рођења Светог Јована Претече – Ивањдан служио свету архијерејску литургију у Манастиру Светог Јована Претече у Јашуњи, на дан манастирске славе;

12. ЈУЛА – у недељу пету по Духовима, на празник Светих апостола Петра и Павла – Петровдан, служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

20. ЈУЛА – у понедељак недеље седме по Духовима, на празник Свете мученице Недеље, служио свету архијерејску литургију у Храму Свете мученице Недеље у Каонику (архијерејско намесништво алексиначко), на дан храмовне славе;

21. ЈУЛА – у уторак недеље седме по Духовима, на празник Светог великомученика Прокопија, служио свету архијерејску литургију у Храму Светог великомученика Прокопија у Прокупљу, на дан храмовне славе;

26. ЈУЛА – у недељу седму по Духовима, на празник Сабора Светог архангела Гаврила, служио празнично бденије у Саборном храму Светих архангела у Нишу, уочи храмовне славе; служио свету архијерејску литургију у Храму Светог архистратига Гаврила у Предејану (архијерејско намесништво власотиначко), на дан храмовне славе;

28. ЈУЛА – у уторак недеље осме по Духовима, на празник Светих мученика Кирика и Јулите, служио свету архијерејску литургију у Манастиру Светих Кирика и Јулите у Смиловцима, на дан манастирске славе;

2. АВГУСТА – у недељу осму по Духовима, на празник Светог пророка Илије – Илиндан, служио свету архијерејску литургију у Храму Светог пророка Илије у селу Црни Врх (архијерејско намесништво пиротско, парохија темачка), на дан храмовне славе;

8. АВГУСТА – у суботу недеље девете по Духовима, на празник Преподобномученице Параскеве Трнове, служио свету архијерејску литургију у Храму Преподобномученице Параскеве Трнове у Рудару (архијерејско намесништво лесковачко), на дан храмовне славе;

9. АВГУСТА – у недељу девету по Духовима, на празник Светог великомученика Пантелејмона, служио свету архијерејску литургију у Храму Светог Пантелејмона у Нишу, на дан храмовне славе;

14. АВГУСТА – у петак недеље десете по Духовима, на празник Светих мученика Макавеја, служио свету архијерејску литургију у Храму Светог цара Константина и царице Јелене у Нишу;

16. АВГУСТА – у недељу десету по Духовима служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светога Духа на апостоле у Нишу;

19. АВГУСТА – на празник Преображења Господњег саслуживао на светој архијерејској литургији којом је началствовао Његова светост Патријарх српски г. г. Иринeј у Манастиру Светог Стефана у Липовцу, на дан манастирске славе;

23. АВГУСТА – у недељу једанаесту по Духовима служио свету архијерејску литургију у параклису Преображења Господњег у порти Храма Светог Николаја у Нишу, на дан славе параклиса;

28. АВГУСТА – на празник Успења Пресвете Богородице – Велика Госпојина служио празнично бденије у Манастиру Успења Пресвете Богородице у Сукову, уочи манастирске славе; служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Пироту, на дан храмовне славе;

29. АВГУСТА – у суботу недеље дванаесте по Духовима, на празник Преподобног Романа Ђунишког, служио свету архијерејску литургију у Манастиру Преподобног Романа Ђунишког, на дан манастирске славе;

30. АВГУСТА – у недељу дванаесту по Духовима, на празник Преподобног Нестора, служио свету архијерејску литургију у Храму Рођења Пресвете Богородице у Витковцу (архијерејско намесништво алексиначко), на дан храмовне славе;

31. АВГУСТА – у понедељак недеље тринаесте по Духовима служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Силаска Светог Духа на апостоле у Нишу, на дан шестогодишњице хиротоније;

3. СЕПТЕМБРА – у четвртак недеље тринаесте по Духовима, на празник Обретења моштију Светог Нектарија Егинског, служио свету архијерејску литургију у Храму Свете Петке у Нишу;

6. СЕПТЕМБРА – у недељу тринаесту по Духовима служио свету архијерејску литургију у Храму Вакрсења у Нишу;

11. СЕПТЕМБРА – на празник Усековања главе Светог Јована Крститеља служио празнично вечерње у Манастиру Светог Јована Крститеља у Петрлашу, уочи манастирске славе; служио свету архијерејску литургију у Манастиру Светог Јована Крститеља у Крупцу, на дан манастирске славе;

12. СЕПТЕМБРА – у суботу недеље четрнаесте по Духовима служио свету архијерејску литургију са Његовим преосвештенством Епископом тимочким г. Иларионом у Саборном храму Рођења Пресвете Богородице у Зајечару;

13. СЕПТЕМБРА – у недељу четрнаесту по Духовима служио свету архијерејску литургију у Манастиру Светог Николе у Куршумлији;

14. СЕПТЕМБРА – у понедељак недеље петнаесте по Духовима, на празник Преподобног Симеона Столпника, служио свету архијерејску литургију у Манастиру Преподобног Симеона Столпника у Црковници, на дан манастирске славе;

19. СЕПТЕМБРА – у суботу недеље петнаесте по Духовима, на празник Чуда Светог архангела Михаила, служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Светих архангела у Нишу;

20. СЕПТЕМБРА – у недељу петнаесту по Духовима служио свету архијерејску литургију у Манастиру Светог Георгија у Темској;

21. СЕПТЕМБРА – на празник Рођења Пресвете Богородице – Мала Госпојина служио празнично бденије у Манастиру Рођења Пресвете Богородице у Височној Ржани, уочи манастирске славе; служио свету архијерејску литургију у Храму Рођења Пресвете Богородице у Димитровграду, на дан храмовне славе;

25. СЕПТЕМБРА – у петак недеље шеснаесте по Духовима, на ода није празника Рођења Пресвете Богородице, служио заупокојну свету архијерејску литургију у Манастиру Светог Стефана у Липовцу;

27. СЕПТЕМБРА – у недељу шеснаесту по Духовима, на празник Воздвижења часног Крста – Крстовдан, служио свету архијерејску литургију у Храму Воздвижења часног крста у Нишу, на дан храмовне славе;

4. ОКТОБРА – у недељу седамнаесту по Духовима саслуживао на светој архијерејској литургији којом је началствовао Његова светост Патријарх српски г. г. Иринеј у Храму Преображења Господњег у Пролом Бањи (архијерејско намесништво косаничко);

9. ОКТОБРА – у петак недеље осамнаесте по Духовима, на празник Светог апостола и јеванђелисте Јована Богослова, служио свету архијерејску литургију у Манастиру Светог Јована Богослова у Поганову;

11. ОКТОБРА – у недељу осамнаесту по Духовима служио свету архијерејску литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Лесковцу;

12. ОКТОБРА – у понедељак недеље деветнаесте по Духовима служио свету архијерејску литургију са Његовим преосвештенством Епископом ремезијанским г. Стефаном у војном параклису Светог Георгија при Гарди Војске Србије у Београду;

14. ОКТОБРА – на празник Покрова Пресвете Богородице служио свету архијерејску литургију у Манастиру Покрова Пресвете Богородице у Ђунису, на дан манастирске славе. ■

ЕПИСКОП НИШКИ АРСЕНИЈЕ ДАРИВАО УЧЕНИКЕ У МЕДВЕЂИ

Његово преосвештенство Епископ нишки Г. Арсеније посетио је Медвеђу 4. септембра 2020. године. Повод овог

његовог доласка био је уручење поклона ђацима Основне школе „Горња Јабланица” за почетак нове школске године. И овога пута акција је приређена у сарадњи са чланицама Кола српских сестара из Лесковца. Поклоне су добили и ученици других основних школа које се налазе на територији Општине Медвеђа, чији директори су дошли да присуствују свечаности. На овај начин настављена је традиција по којој чланице Кола српских сестара из Лесковца и Епархија нишка са својим Епископом сваки Божић, Васкрс и почетак школске године малим знацима љубави и пажње обележавају са децом из Медвеђе.

Медијско-информативна служба Епархије нишке

Директорка ОШ „Горња Јабланица”, Славица Ђонић, организовала је у знак захвалности мали пријем у зборници школе. Овом пријему присуствовао је и председник Општине Медвеђа, др Небојша Арсић. Током срдечног пријема директорка Ђонић упознала је Преосвећеног владика и друге присутне са свим искушењима проузро-

кованим пандемијом вируса корона, која чекају наставнике и ђаке у овој школској години.

Током овог обиласка, Његово преосвештенство г. Арсеније посетио је две потребите породице у селу Гајтан, уручивши им хуманитарну помоћ. Са мештанима овог села Владика је разговарао о обнови Храма Светог Илије. Том приликом, Епископ нишки обишао је још и храмове Светог Пантелејмона у селу Газдаре, Светих апостола Петра и Павла у селу Бучумет, као и Свете преподобномученице Параскеве у Бошњацу, седиште Архијерејског намесништва јабланичког којем припада парохија у Медвеђи.

■

НОВЕ КУЋЕ ЗА ВИШЕЧЛАНЕ ПОРОДИЦЕ У МЕДВЕЂИ

Хуманитарна акција Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Православне епархије нишке и хуманитарне емисије „Кућа од срца”

Број жиро рачуна Православне епархије нишке на који се може доставити помоћ акцији је:

200-3220000101002-46

ПРАВОСЛАВНА ЕПАРХИЈА НИШКА
**ИНТЕРНЕТ ПРОДАВНИЦА
ВЕРСКИХ ПРЕДМЕТА**

[HTTPS://PRODAVNICA.EPARHIJANISKA.RS](https://prodavnica.eparhijaniska.rs)

**ПРИМАЊЕ ПОРУЧБИНА НОН-СТОП
(ВИКЕНДОМ И ПРАЗНИЦИМА 00-24ч)**

**ИСПОРУКА РОБЕ РАДНИМ ДАНИМА 08-16ч
(ВИКЕНДОМ И ПРАЗНИЦИМА НЕ ИСПОРУЧУЈЕМО)**

E-MAIL: [PRODAVNICA@EPARHIJANISKA.RS](mailto:prodavnica@eparhijaniska.rs)

ТЕЛЕФОН: +381 (0)18 415 05 05

Радио Православне епархије нишке

ГЛАС
92 MHz

www.radioglas.rs

[@radioglaseparhijeniske](https://www.facebook.com/radioglaseparhijeniske)

